

**TEORETIČNA
PRAKTIČNA**

**TAMBURASKA
ŠOLA**

**SPISAL
PROF. M. BAJUK**

V LJUBLJANI, 1929

**ZALOŽILA
JUGOSLOVANSKA
KNJIGARNA**

**NATISNILA
JUGOSLOVANSKA
TISKARNA**

Teoretično - praktična
tamburaška šola.

Spisal
prof. M. Bajuk.

U Ljubljani, 1929.
Jugoslovanska knjigarna.

Vse pravice pridržane.

Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana

Št. D 1965/1952

Čakor so spremljale gusle otožno (epško) pripovedovalno junaško pesem srbskega pevca, tako je bila tamburica zvesta spremljevalka hrvaških veselih liričnih pesmi, narodnih plesov in veselega družabnega žuljenja sploh. Odtod se je tamburica zelo razširila v zadnjih desetletjih tudi k nam tako, da imamo danes poleg velikega števila ljudi, ki se sami za se kratkočasijo s tamburico, tudi že večerj tamburaških zborov, ki resno goje skupno igro, ki z lepim in včasih izurstitim uspehom oživiljajo s svojo igro naše društvene in družabne prireditve.

So pa še ljudje, ki tamburanje useskozi podcenjujejo in zavračajo, češ da to ni nikakršna umetnost. Tem, če bodo čitali te vrste, nekaj zagovora.

1.) Tamburanje je umetnost, če ga pravilno in sistematično gojimo. Če ne dosega višine orkestra, godbe, klavirja in drugih glasbil, s tem še ni izpodbita popolnoma vsa njegova vrednost. Saj so tudi med umetniki samimi razne stopnje njih umetniške popolnosti. Če bi morali priznati pravico umetniškega ustvarjanja samo dovršenim, na vrhuncu popolnosti stoječim umetnikom, potem bi naša umetnost kaj čudno izgledala na vseh poljih in v vseh dobah. Tamburanje je pač nižja sto-

pnja umetnosti, a umetnost je. Od nje imajo široke plasti priprostega ljudstva pač več kakor od najpopolnejše glasbe, ker je ta lažja, njim in njihovim zmožnostim umerjena, zato jih prav tako dviga, kakor dviga dovršena umetnost umetniškega izobraženca. Godalni orkestri niso mogoči povsod ondot, koder so mogoči tamburaški zbori, zato veljaj: Vsakemu svoje!

2.) Tamburanje zbuja in veča tamburašu glasbeni čut, uči ga ritmičke, melodičke, barmonije. Seznanj ga, četudi v skromnih mejah s polifonijo. Tamburaš se nauči not in se usposablja za dobrega pevca, ki je trdna opora pevskemu zboru.

3.) Tamburaši igrajo ponajveč skupno v zboru. Pri tem se jim zbuja družabni čut prijateljstva, ki je zlasti v današnji povojni dobi najboljše zdravilo za razboljeno sožitje.

4.) Bolje je, če se sbajajo fantje k tamburaškim vajam in se zabavajo s skupno igro, kakor da bi presedeli vse večere po gostilnah, bezvicah in po vasovanju.

V tem smislu sem se z veseljem lotil težkega dela in v tem zmislu posvečam našim vrlim tamburašem: Prvo slovensko tamburaško šolo.

V Ljubljani, 1. marca 1929.

I. Teoretični del.

A. Trajnost tona.

§1. Če udarimo navito struno, nam zazveni (zvoč) ton. Toni imajo različno trajnost: eni zvene le bip, drugi nekaj trenutkov, tretji delj časa. Trajnost tonov zaznamujemo z notami.

1. Note.

§2. Note so pismeni znaki, ki nam točno označujejo trajnost tona. Merimo jo po mahih roke.

Najdaljša nota je vobče celinka $\circ$, ki zaznamuje ton štirih mahov, torej toliko časa, dokler štirikrat zapored mahvemo z roko, t.j. približno 4 sekunde. Ton traja (zveni) nepretrgoma.

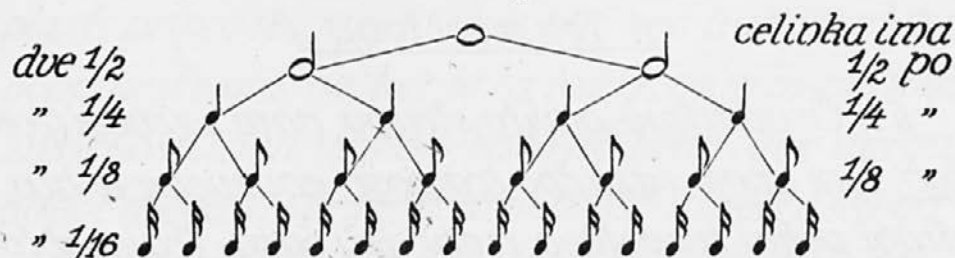
Polovico celinke, torej ton dveh mahov zaznamujemo s polovinko $\circ$, ki obstoji iz ovala $\circ$ (celinke) in vrata $\downarrow$. Ton traja približno 2 sekundi.

Polovico polovinke, torej ton enega maha zaznamujemo s četrтинko $\downarrow$, ki obstoji iz glave in vrata. Ton traja približno 1 sekundo.

Polovico četrтинke zaznamujemo z osminko $\downarrow$, ki obstoji iz glave, vrata in zastavice. Ton traja približno pol sekunde.

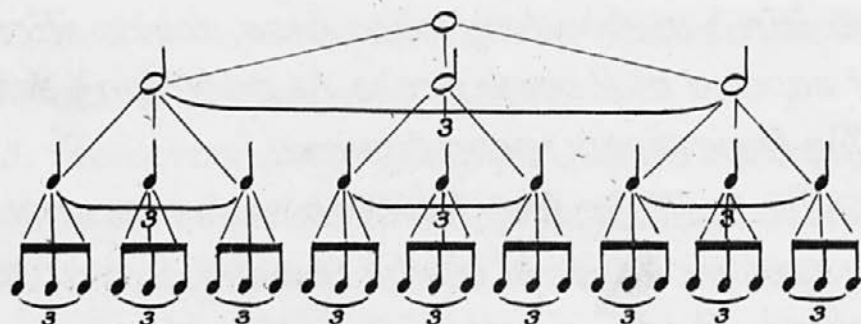
Polovico osminke zaznamujemo s šestnajstinko $\downarrow$; ton traja četrтинko sekunde.

§ 3. Pregled not bi bil torej sledeči:

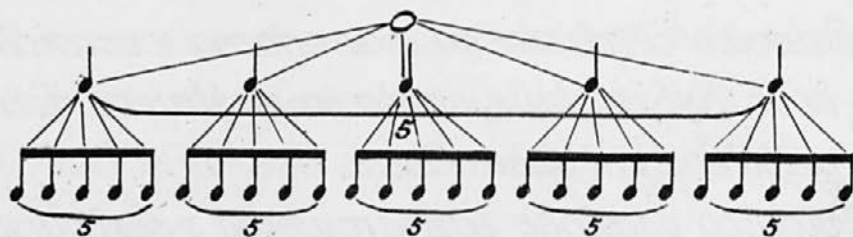

Opomba: Osminke vežemo z vodoravno črtico , šestnajstinke pa z dvema črtama .

§ 4. Če razdelimo katerokoli noto na tri enake dele, mesto na dva, dobimo trojnice, zaznamujemo jih z lokom in številko 3, n. pr.:

Če pa razdelimo noto na pet enakih delov namesto na štiri, dobimo petervice (kvintole), označimo jih z lokom in številko 5, n. pr.:

§ 5. Če postavimo k noti piko, podaljšamo noto za

polovico njene trajnosti, n.pr.: $o \cdot = o + d$, $d \cdot = d + \text{♩}$,
 $\text{♩} \cdot = \text{♩} + \text{♩}$, $\text{♩} \cdot = \text{♩} + \text{♩}$.

2. Nehaji (pauze).

§ 6. Žnakom, ki nam zaznamujejo one mabe, med katerimi ne igramo, pravimo nebaji. Ti znaki imajo prav tako vrednost trajnosti kakor note.

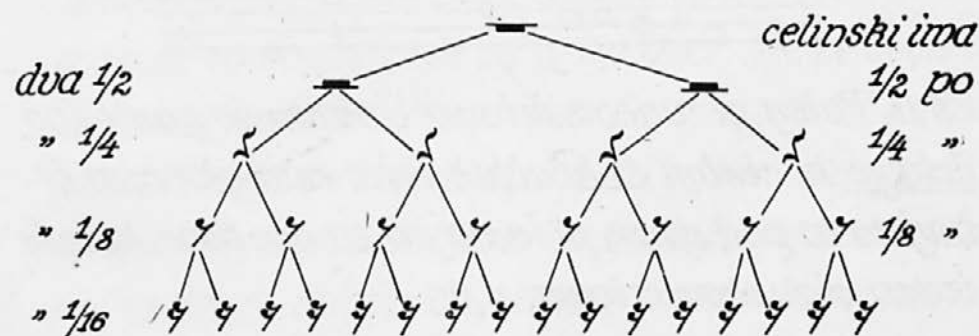
Štiri mabe traja celinski nebaj, ki ga pišemo tako, da pod črto visi:

Dva maba traja poloviški nebaj, ki ga pišemo tako, da na črti leži:

En mab traja četrtinski nebaj:

Pol maba traja osminski nebaj: in četrtičko maba šestnajstinski nebaj:

§ 7. Pregled nebajev bi bil takle:

§ 8. Če postavimo k nebaju piko, ga podaljšamo za polovico njegove vrednosti. Zato traja $\text{—} \cdot 4 + 2 = 6$ mabov, $\text{—} \cdot 2 + 1 = 3$ mabe, $\text{♩} \cdot 1 + 1/2$ maba.

Opomba: Celinski nebaj pomeni v splošnem tudi,

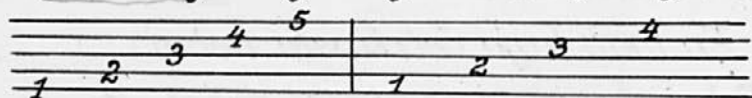
da en cel takt nič ne igramo brez ozira na število mabov.

B. Lega tona.

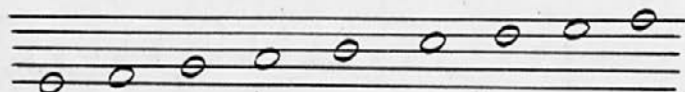
§ 9. Toni se zvone vsi enako, eni so višji (tanjši, drobnejši), drugi so nižji (debelejši). Njih lego določamo z lego not, ki jih pišemo na črtovje.

1. Črtovje.

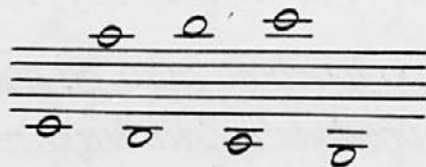
§ 10. Črtovje obstoji iz petih sporednih vodoravnih črt in štirih medčrtij. Oboje štejemo od spodaj navzgor:

To črtovje imenujemo glavno črtovje. Note pišemo na črte in v medčrtja:

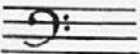
§ 11. Poleg glavnega črtovja imamo še pomožno črtovje, ki obstoji iz kratkih črtic nad glavnim črtovjem in pod njim; pišemo jih za one tone, ki leže izven glavnega črtovja, n. pr.:

Lega note na črtovju pa noti še ne določi imena.

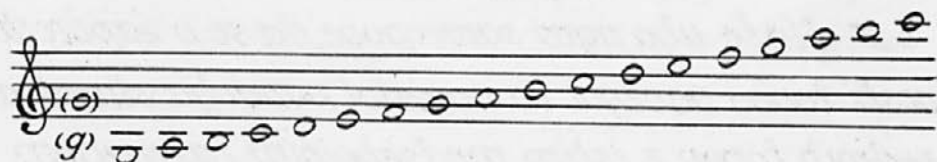

2. Ključi.

§12. Lego noč in njih imena določamo s ključi, ki jih pišemo v začetku pesmi, i. s. violinski in basovski

a) Violinski.

§13. Ta ključ se imenuje tudi G-ključ, i. s. zato, ker leži njegovo težišče na drugi črti, kjer je nota g, violinski pa zato, ker ga rabijo vedno vse violine. Note imenujemo s črkami iz abecede in jih pišemo sledeče:

g a b c d e f g a b c d e f g a b c

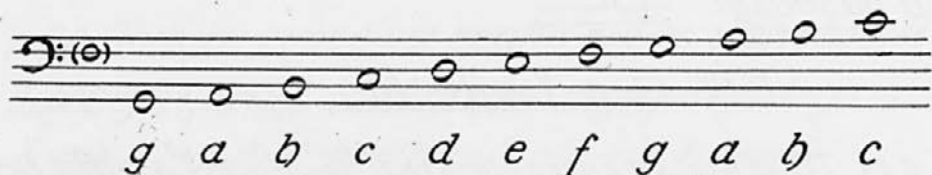
Opomba: Za bisernico, kontrašico in 1. brač je treba poznati samo one note od d navzgor, ker ne sega obseg omenjenih tamburic niže. Za 2. in 3. brač je treba poznati note od začetnega g do e, ker navadno ne igrajo višje, za 1. in 2. bugarijo zadoščajo note od začetka do a; celobrač in berde imata basovske note.

Vsakdo naj se noč v svojem, zgoraj označenem obsegu dobro nauči, da jih gladko čita, na prvi pogled!

b) Basovski.

§14. Ta ključ ima svoje ime odtod, ker ga pišemo

nizkim glasovom (basom) in nizkim instrumentom. Imenuje se pa tudi F-ključ, ker leži na četrthi črti, na katero pišemo noto f. Basovski ključ določa notam sledeča mesta:

Opomba: Basovske note potrebuje ta čelobračist in berdist; zato se jih morata v označenem obsegu naučiti gladko čitati na prvi pogled.

3. Lestvica.

§.15. Naše uho nam samo pove, da se v zaporedni vrsti tonov navzgor in navzdol ponavlja skupina sedmih tonov z istim medsebojnim razmerjem. Zato poje isto pesem obenem lahko deček s svojim visokim (tenkim) glasom in mož s svojim nizkim glasom. Njiju petje teče tako lepo, da se melodiji popolnoma krijeta.

Teh sedem ponavljajočih se tonov:

c - d - e - f - g - a - b

imenujemo lestvico. Ker imamo njene stopnje (tone) že po naravi v poslabu in teče lestvica sama po sebi vedno ravno (premo) določeno pot, jo imenujemo premo lestvico.

§ 16. Nje stopnje pa viso vse enako oddaljene

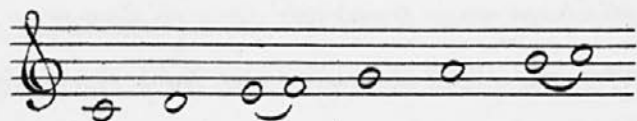

druga od druge : 3. in 4. ter 7. in 8. sta bliže skupaj kakor vse ostale. Zato pravimo, da tvori razdalja med tema dvema stopnjama polton, razdalja med vsemi drugimi pa cel ton.

Cel ton je torej razdalja med dvema stopnjama v lestvici tam, kjer leži med njima še kak umesni ton, n. pr. med c in d, d in e, f in g, g in a, a in b. (Primeri razdelbo ubiralke v sliki 4!)

Polton imenujemo pa razdaljo enega tona od drugega tedaj, če ne leži med njima nikak umesni ton, n. pr. med e in f, b in c. (Primerjaj sl. 4!)

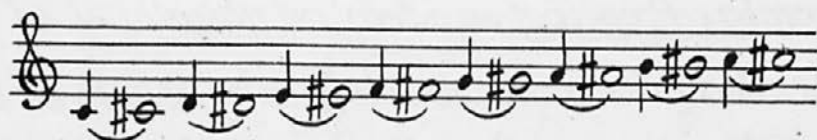
§17. Naša temeljna prena lestvica, postavljena na c se torej glasi :

Stopnje, ki so zaznamovane z lokom (∩), značijo poltone; med vsemi drugimi stopnjami leži cel ton.

4. Prestavni znaki.

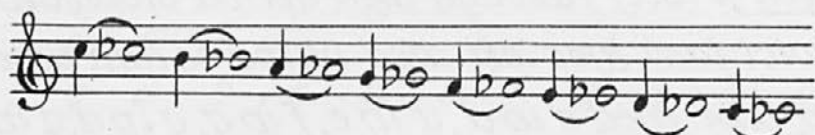
§18. Če postavimo pred katerokoli noto višaj #, zvišamo stopnjo za pol tona in damo noti končnico -is, n. pr. :

cis dis eis fis gis ais bis cis

Opomba: Poišči in udari vse te note na braču po sliki 4!

§ 19. Če postavimo pred katerokoli noto nizaj $\flat$, zvižamo stopnjo za pol tona in damo noti končnico -es, n. pr.:

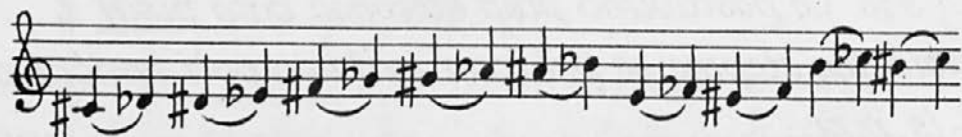
ces bes as ges fes es des ces

Opomba: Poišči in udari vse te note na braču po sl. 4!

§ 20. Tone, ki jih dobimo s prestavnimi znaki, ki torej leže izven stopenj preme lestvice, imenujemo umesne ali libe tone.

§ 21. Ker leži med c in d samo en lib ton, ki ga dobimo iz zvišanega c (cis) ali iz znižanega d (des), sledi iz tega, da ima ta umesni libi ton sicer dve imeni (cis in des), da pa zveni obačrat enako.

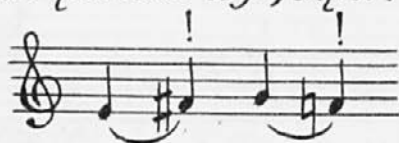
Take tone imenujemo istozvočne. Istozvočni toni so še dis in es, fis in ges, gis in as, ais in bes, dalje e in fes, eis in f, b in ces, bis in c, ali v notah:

Opomba: Prepričaj se o tem na ubiralki sl. 4!

§ 22. Oba prestavna znaka ($\sharp$ in $\flat$) veljata za vse note istega imena do prihodnje taktnice (§ 26).

Če pa bočemo pred taktvico ta ali oni znak preklicati, postavimo pred dotično noto uračaj $\flat$, ki vrne noto zopet v njeno prvotno lego, n.pr.:

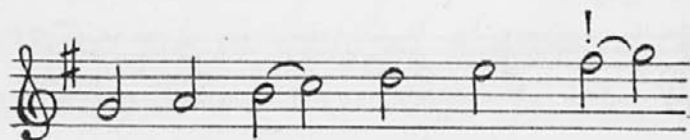

5. Lestvice.

a.) Durove.

§ 23. Lestvico, ki smo jo opisali v §§ 15–17, imenujemo durovo. Prestavna znaka $\sharp$ in $\flat$ nam omogočata, da postavimo lestvico lahko na vsako izmed sedmerih stopenj lestvice. Šamo na to je treba paziti, da ima vsaka temeljno obliko: polton med 3. in 4. ter 7. in 8. stopnjo, sicer same cele tone.

Če začnemo lestvico z g, dobimo med 7. in 8. stopnjo f–g cel ton, zato moramo 7. stopnjo f zvišati na fis. To zvišanje velja za vse f do konca pesti, če ni pred njimi uračaja. Da nam ni treba pisati toliko višajev sproti, pišemo ga takoj za ključem, kar pomeni, da je lestvica postavljena na g in da igramo mesto f vedno fis. Lestvica ima sledečo obliko:

Na isti način dobimo lestvice z 2, 3 in več višaji:

D-dur
d e fis g a b cis d

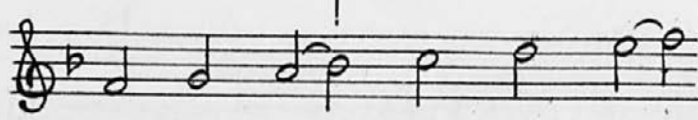
A-dur
a b cis d e fis gis a

E-dur
e fis gis a b cis dis e

H-dur
b cis dis e fis gis ais b

Opomba: Vse prestavne znake piši natanko na črto ali v medčrtje note, kateri veljajo!

§ 24. Če postavimo lestvico na f, dobimo lestvico, ki ima polton med 4. in 5. (b-c) namesto med 3. in 4. (a-b). To popravimo s tem, če znižamo 4. stopnjo b v bes. Ker velja ta nižaj za vse b v pesmi, si pripravimo opetovano pisanje nižaja s tem, da ga pišemo takoj za ključem. Lestvica ima sledečo obliko:

f g a bes(b) c d e f

Na isti način dobimo lestvice z 2, 3, 4 in več nižaji, n.pr.:

Hes-dur
 bes(b) c d es f g a bes

Es-dur
 es f g as bes c d es

Opomba: Tamburice so ubrane na temelju g-durove lestvice; v tej lestvici tudi najlepše zvone, tej lestvici je prilagodena tudi ubiralčka bisernice in 1. brača. (Primeri ubiralčko od 5. predelka dalje!)

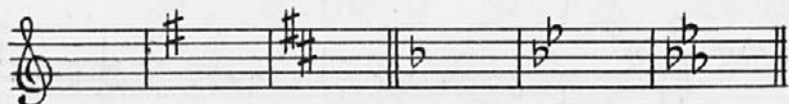
V tej lestvici je pisanih tudi največ skladb. Dobro zvone še tudi c-dur, f-dur in d-dur. Čim več višajev ali nižajev ima lestvica, tem slabše zvoni, zato zadošča tamburašu, da pozna lestvice do 2, k večjemu do 3 # in do 1, k večjemu do 2 b.

b) Molove.

§ 25. Poleg durovih imamo tudi molove lestvice, ki zvone vobče otožneje in se razlikujejo v bistvu od durovih v tem, da jim je 3. stopnja za pol tona znižava. Zato ima c-molova lestvica es namesto e, d-molova f namesto fis, e-molova g namesto

gis i. t. d.

Molove lestvice imajo sledeče stalne prestavne znake:

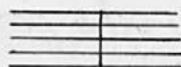

a-mol e-mol b-mol d-mol g-mol c-mol

Druge znake pišemo sproti v skladbi.

C. Takt.

s 26. Posamezne mabe vežemo v takte. Za določitev taktovne skupine so merodajni samo krepki poudari. Skupino od enega krepkega poudara (maha) do drugega imenujemo en takt. Takte ločimo s taktnico

Z ozirom na število mabov in poudarov v enem taktu delimo takte v enostavne in zložene.

1. Enostavni takti.

s 27. Enostavni takti imajo samo po en poudar, ki je vedno na prvem mahu, in so zloženi iz dveh ali treh mabov.

a) Dvodelni takti.

s 28. Hidar je v pesmi (skladbi) vsak drugi mah enako krepko poudarjen, tedaj je pesem zložena v dvodelnem taktu. Štejemo mabe 1, 2, 1, 2, ali

označujemo z mabom roke: $\downarrow_1 \uparrow_2$ Poudar je pri šte-
tju vedno na 1, pri mabanju vedno na mahu navzdol.

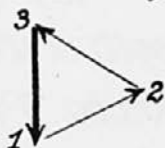
Način takta zapišemo v obliki ulomka takoj v za-
četku skladbe za ključem, i. s. $\frac{2}{8}$, če pišemo in igra-
mo na mah osminko; $\frac{2}{4}$, če pišemo in igramo na
mah četrtinko; $\frac{2}{2}$ ali $\mathcal{C}$ (alla breve), če pišemo
in igramo na vsak mah po eno polovinko. Najpo-
gostnejši je $\frac{2}{4}$, redkejši $\frac{2}{2}$ takt.

Opomba: Primeri in igray vaje!

b. Tridelni takti.

§ 29. Nadar je v pesmi (skladbi) vsak tretji mah
enako krepko poudarjen, tedaj je pesem (skladba)
zložena v tridelnem taktu. Štejemo mabe 1, 2, 3
ali označujemo z mabom roke:

Poudar je pri štejtju vedno na 1,
pri mabanju vedno na mahu navzdol.

Način takta zapišemo v obliki ulomka v začetku
skladbe za ključem, i. s. $\frac{3}{8}$, če pišemo in igramo na
mah osminko, $\frac{3}{4}$ ali $\frac{3}{2}$, če pišemo in igramo na
mah četrtinko, oz. polovinko. Najpogostnejši je
 $\frac{3}{4}$ takt.

Opomba: Primeri in igray vaje!

2. Zloženi takti.

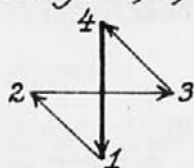
§ 30. Bistvo zloženih taktov je, da imajo po en

krepek in po en šibek (labej) poudar. Zloženi so iz dveh dvodelnih ($2+2$), iz enega dvo- in enega tridelnega ($2+3$ ali $3+2$) ali iz dveh tridelnih ($3+3$) taktov. Prvi skupini pravimo štiridelni, drugi petdelni, tretji pa šestdelni takt.

a.) Štiridelni.

§ 31. Štiridelni takt ima krepek poudar na prvem, šibkega pa na tretjem mahu. Štejemo ga 1, 2, 3, 4, ali pa kažemo z mahom roke:

Poudarjena sta maha 1. navzdol (krepek) in 3. vodoravno (šibko).

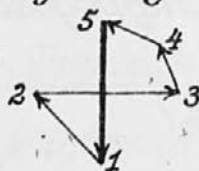
Način takta označimo v začetku skladbe za ključem, i. s. $\frac{4}{8}$, $\frac{4}{4}$ (C) ali $\frac{4}{2}$, kakor pri enostavnih taktovih vrstah.

Opomba: Primeri in igranje vaje!

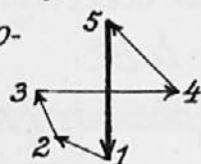
b.) Petdelni.

§ 32. Če je petdelni takt nastal iz dvodelnega in tridelnega, ima krepek poudar na 1., šibkega pa na 3. mahu. Štejemo ga 1, 2, 3, 4, 5, ali označujemo z mahom roke:

Če je pa zložen iz

tridelnega in dvodelnega, ima šibki poudar na 4.

mahu. Z roko ga mahamo kot kažeta gornji sliki.

Način takta pišemo v obliki ulomka v začetku

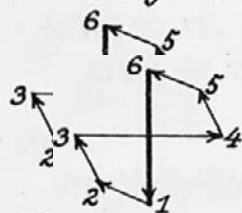

skladbe za ključem, i. s. $5/8$ ali $5/4$, kakor običajno pri vseh taktovih označbah doslej.

Opomba: Petdelnih taktov imamo malo, pogosteja je zveza $2+3$, ali $3+2$. Primeri narodno pesem: Jaz pa pojdem na Gorenjsko.

c.) Šestdelni.

§ 33. Šestdelni takt je nastal iz dveh tridelnih, ima krepki poudar na prvem mahu, šibkega pa na četrtem. Štejemo ga 1, 2, 3, 4, 5, 6 in mahamo z roko:

Poudar ima 1. mah navzdol (krepkega)

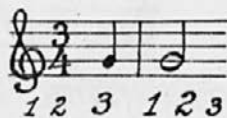
Poudar ima 1. mah navzdol (krepkega, in 4. počez (šibkega).

Zaznamujemo ga v začetku skladbe za $\text{за аяуааа 78 аа 74}$.

Opomba: Primeri in igray vaje!

č.) Predtakt.

§ 34. Če se pesem ne začne s polnim taktom, temveč z enim ali dvema mahoma, potem imenujemo nepopolni takt v začetku skladbe predtakt. Ta šteje na račun zadnjega takta in mora v zadnjem toliko mahov manjkati do polnega takta, kolikor jih ima predtakt. Taktiramo si ga najboljše tako, da štejemo poln takt tibo in začnemo na ovem mahu, na katerega pade prva nota, n. pr.:

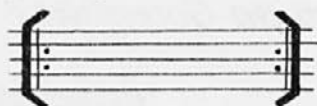

Predtakt ne obsega nikdar več nego pol takta.

Opomba: Primeri in igray vaje!

Č. Znaki.

§ 35. 1, Če treba del pesmi ponoviti, ga stavimo med ponavljanj:

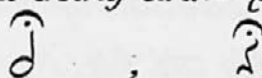

2, Kadar pri ponovitvi zadnji del preskočimo, označimo to z menjajem:

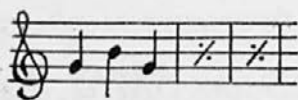
To pomeni, da se pri ponovitvi preskoči vse, kar je pod I.o. in se igra takoj to, kar je za ponavljanjem pod II.o.

3, Kadar hočemo noto ali nehaj malo podržati, pišemo nad njo držaj:

4, Kadar se vrsti v katerem instrumentu več praznih taktov (nehajev), pišemo okrajšano: , kar pomeni 24 taktov nehajev. To bi pomenilo v dvodelnem taktu 48, v tridelnem 72, v štiridelnem taktu pa kar 96 mahov.

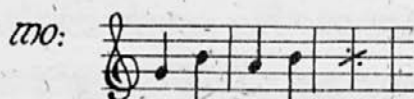
5, Kadar se ponavljajo neizpremenjeni takti, pišemo:

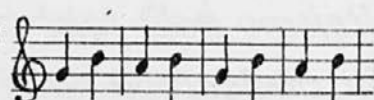
to pomeni:

Če se pa ponavljajo takti paroma (po dva enaka), pišemo:

to pomeni:

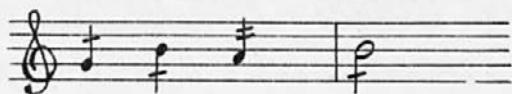

6, Osminke in šestnajstinke na isti stopnji pišemo

okrajšano namesto :

tudi takole:

7, $\text{\textcircled{S}}$ (*Segno* izgovori *senjo*) pomeni, da pri tjem pričnemo ali končamo ponavljanje, kar je sproti povedano, n.pr. D. $\text{\textcircled{S}}$ al Fine (dal *segno* al *fine*), kar pomeni : Ponavljaj od $\text{\textcircled{S}}$ do znaka „*Fine*”!

8, D.c. al Fine (da *capo* al *fine* izgovori da *kapo* al *fi-ne*) pomeni : Ponavljaj od začetka do konca!

9, ali : pomeni odmor pri taktnici med taktoma, ki ju taktnica loči.

D. Brzina.

§ 36. *Brzino* igre razberemo navadno že iz skladbe same, posebno iz pesmi. Imamo pa tudi označbe, ki so splošno v rabi in pomenijo : a, Largo = široko, Lento = zategnjeno, Grave = težko, Adagio = počasi; b, Andante = (korakoma) lahno, Sostenuto = zadržano, Allegro moderato = (srednje hitro) zmerno bitro, Maestoso = veličastno, Moderato = zmerno, Allegretto = bitro, živabno; c) Con moto = gibčno, Con brio = ognjevito, Vivo (Vivace) = živo (živabno), Presto = zelo bitro.

Te izraze včasih še stopnjujemo z besedicami :

meno- = manj, un poco = malo, poco più- = malo bolj, troppo = zelo, molto = zelo zelo.

Prehod iz hitre v počasnejo brzino pomenijo izrazi: rit (ardando) = zadržujoče, rall (entando) = polagoma počasneje, accel (erando) = iz počasneje v hitrejo in string(endo) = hitreje.

Opomba: Prehodi iz ene brzine v drugo se izvrše polagoma, enakomerno.

E. Moč glasu.

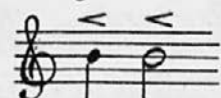
§ 37. Moč igre (tona) zaznamujemo vobče s temi-
le kraticami: pp (pianissimo) = zelo tiho, p (piano) =
tiho, mp (mezzopiano) = srednje tiho, mf (mezzo-
forte) = srednje močno, pf (piano-forte) = iz p ta-
koj v f, f (forte) = močno, ff (fortissimo) = zelo mo-
čno.

Prehodi so označeni s cresc (endo) = naraščajoč
in decresc (endo) = pojemajoč.

Kadar velja pf le za posamezne note ga označi-
mo takole:

ali tudi:

Za posamezne, krajše stavke označimo cresc. in
sledječ decresc. takole:

Opomba: Ta znamenja so prevažna za lepo igro. Preho-
di iz tibega v glasneje igranje se izvrše enakomerno.

II. Praktični del.

A. Razdelitev tamburic.

§ 38. *Tamburice delimo vobče v dve skupini. V prvo spadajo: Bisernica, kontrašica, vsi brači in deloma čelobrač. Te pri igri vodijo, zato jih imenujemo tudi „vodnice“ in tamburaše „vojaci“.*

V drugo vrsto pa štejemo use bugarije, deloma čelobrač in berde. Te igro spremljajo, zato jim rečemo „spremnice“ in tamburašem „spremljaci“.

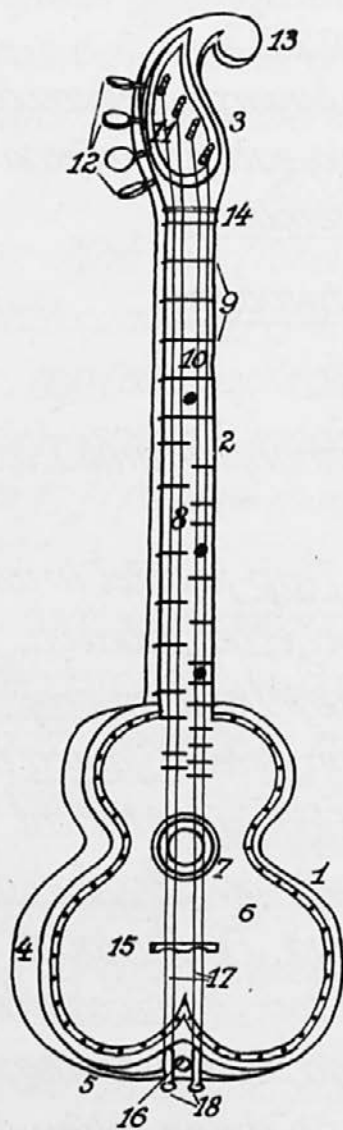
B. Podrobni opis tamburic.

1. Bisernica.

§ 39. a., Opis. *Bisernica je najmanjša tamburica, nje obliko kaže sl. 1.*

Njeni glavni deli so sledeči: Trup je votel in ima namen, da zvok (ton) ojači in prijetno pobarva. Na vratu je ubiralčka, ki je razdeljena po prečkah v predelke. Vsak ton ima svoj predelek. Glavica nosi vijalo, na katerem so pritrjeni vijaki, s katerimi navijamo strune in ubiramo njih tone. Zvočnica propušča zvok v trup in iz njega. Prečke ločijo predelke in določajo njih točen ton. Konjiček drži v štirih malih zarezah strune, da se ne premikajo pri drsanju na levo in desno, in jih dviga toliko, da

se pri drsanju ne dotikajo ubiralke, temveč ribajo prosto nad njo. Isto nalogo ima kobilica, ki je nekoliko višja od konjička. Sedelce brani strunam, da se vsled napetosti ne zajedo v pokrov. Zobeč (pri bisernici dva) drži njih drugi konec, da ne popuščajo.

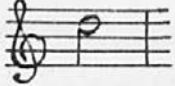
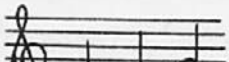

sl. 1.

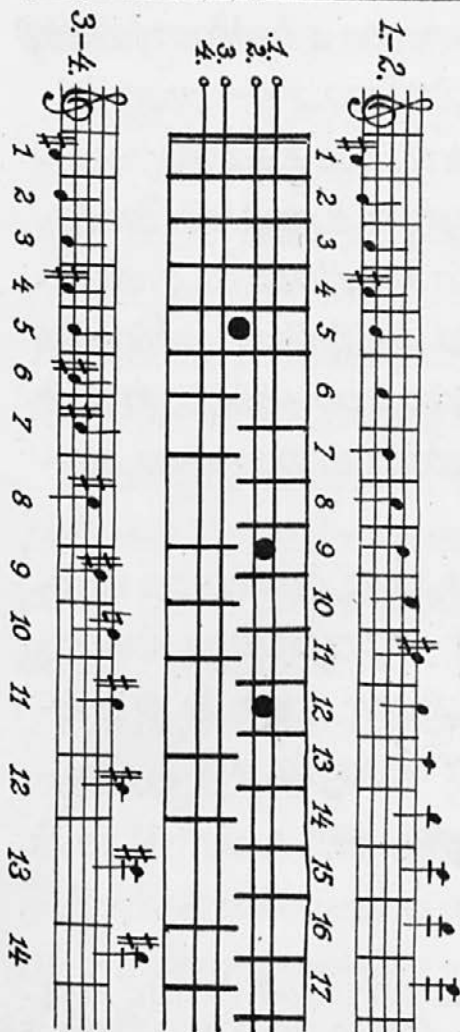
Glavni deli bisernice.

- 1 = trup,
- 2 = vrat,
- 3 = glavica,
- 4 = obod,
- 5 = dno,
- 6 = pokrov,
- 7 = zvočnica,
- 8 = ubiralka,
- 9 = prečke,
- 10 = predelek,
- 11 = vijalo,
- 12 = vijaki (štirje),
- 13 = polž,
- 14 = konjiček,
- 15 = kobilica,
- 16 = sedelce,
- 17 = strune (štiri),
- 18 = zobeč (dva).

b., Ubor. *Bisernica* ima štiri strune št. 14, ki so vse ubrane na $d =$ Radi enostavnosti in lažjega pregleda pa pišemo vse note za osem tonov nižje kot zvene, torej: i.t.d.

c., Razdelba. Ubiralka je razdeljena do prve pike (5. predelek) za vse štiri strune po poltonih. Prazne strune zvene use enako d . Od

sl. 2.

5. predelka dalje pa je ubrana za desni dve struni (1. in 2.) po G-duru, tako, da teče po njih prema G -dur lestvica, zato leži v 11. predelu *fis* ne *f*.

Vsi libi toni so ubrani na levih dveh strunah (3. in 4.), kakor kaže slika 2.

Opomba: Razdelba ubiralka da na 1. in 2. struni 17 predelov, na 3. i 4. struni pa 14. Zapomniti si jo moraš tako vatančno, da najdeš vsak predelek, zlasti na 1. in 2. struni na prvi pogled. Pomagajo nam pikae, to so note g, d, g.

č.) Drža. Pri igranju držimo bisernico za vrat tako v levici, da leži vrat med palcem in kazalcem, oprt na debelo meso pod palcem in sedlo med obema prstoma. Palec samo toliko skrivimo na znotraj, da vrat dobro držimo, ostali štiri prsti so pa skrivljeni tako nad ubiralčko, da morejo vsak hip pritisniti na strune vsak v svojem predelku. Trup bisernice pritisnemo s hrbtom (dnom) na desno stran prsi in ga držimo z desnico, ki sloni na njem in ga rahlo pritiska z zapestjem (z lehtjo). Desna dlan je obrnjena k pokrovčku tako, da stoje palec, kazalec in sredinec, ki držijo drsalico, nekako nad zadnjim predelkom ubiralčke.

Če imamo na bisernici primerno urvico, jo uržemo preko leve rame, za vratom in pod levo pazduho.

Opomba: Pri igranju mora stati bisernica mirno, ne sme se umikati, zato je pripravno imeti jo obešeno na urvici, da je desna roka, ki jo lelažno pritiska, bolj prosta pri drsanju.

d.) Ubiranje: se izvurši po § 49. – 54.

e.) Drsanje: glej § 60. – 66.!

f.) Naloga: Bisernica ima previsok, kričeč ton, zato ni posebno pripravna za igro sama. V tambu-

raškem zboru igra navadno glavno melodijo, zato je ne sme manjkati v nobeni zborovski sestavi.

Pripada ji v zboru nekako ista naloga, ki jo ima v orkestru prva violina, oziroma flauta. Vsled kričavosti in visokosti tonov je prikladnejša za živahne kot za počasne melodije. Nje melodija je podložena navadno s 1. bračem, tedaj se nje kričavost precej zakrije.

g., Vaje. Biserničarju je treba posebne spretnosti, zato naj si z marljivo, vzdržno pravilno vajo izuri prste po vajah A, 1-14 in pazi, da se ravna po navodilih teh vaj tudi sicer pri igri. V začetku je dobro, če si po vzorcu teh vaj napiše nad vsako melodijo primeren prstni red.

Sicer pa pomni: Prsti leveice, kazalec, sredinec, prstanec in mezinec so skriviljeni nad strunami tako, da padajo njih konci navpično v predelke na strune.

Pri vajah uporabljamo vse štiri prste, zaznamujemo jih po vrsti od kazalca do mezinca s številkami 1, 2, 3, 4.

Pritiskamo vedno po dve skupaj ležeči struni v istem predelku.

Pritisniti moramo v sredi predelka, ne na prečki, dobro do vrata, sicer strune grdo zvenče.

Levica mora drseti urno in varno ob vratu, kolikor treba. Večinoma se giblje le v zapestju in premika le pest naprej in nazaj.

Pri vajah si šteje takt, če treba na glas; z nogo ga ne smeš udarjati in s telesom ne gibati.

Vadi se tako, da gledaš vedno v note in loviš tone s prsti na slepo!

Šprva se vežbaj sam. Bržko malo napreduješ, pa igray z drugimi instrumenti vaje A, 1-6 in B ter komade, ki so pisani za zbor in jih dobiš v trgovinah. Skupno vežbanje je izredno važno, posebno v manjših skupinah po dva, trije, štirje. Eden naj šteje takt na glas!

Opomba: V začetku bole tamburaša, posebno biserničarja, konci prstov, večkrat dobi na njih male žulje. To naj ga ne moti! Kasneje izgine to z vajo samoposebi.

2. Kontrašica.

§40. Kontrašica je povsem slična bisernici, le učasib je med bisernicami toliko razločka, da so nekatere toliko večje od drugih, da ta razloček še spoznamo. Tedaj izberemo za kontrašice rajši večje instrumente. Sicer velja za kontrašico vse, kar je rečeno v § 39. a, b, c, č, d, e.

f., Naloga. Kontrašica igra običajno v zboru največkrat drugi (spodnji) glas k bisernici, učasih pa z njo isto melodijo. Zato jo primerjamo nekako z 2. violino v orkestru.

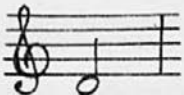
g., Vaje. Kontrašičar naj preigra vse vaje pod A, 1-14, sicer pa velja zanj vse, kar je rečeno biserničarju v točki g, § 39.

3. Prvi brač.

§ 41. a., Opis. Prvi brač je skoro še enkrat tako velik kakor bisernica. Njegovo obliko kaže sl. 3. Njegovi deli se imenujejo ravno tako kakor pri bisernici in jim pritiče ista naloga. Le trup ima drugačno obliko: podoben je polovici po dolgem prerezanega jajca. Zato nima oboda, ker je dno tako upognjeno, da sega krog in krog do pokrova.

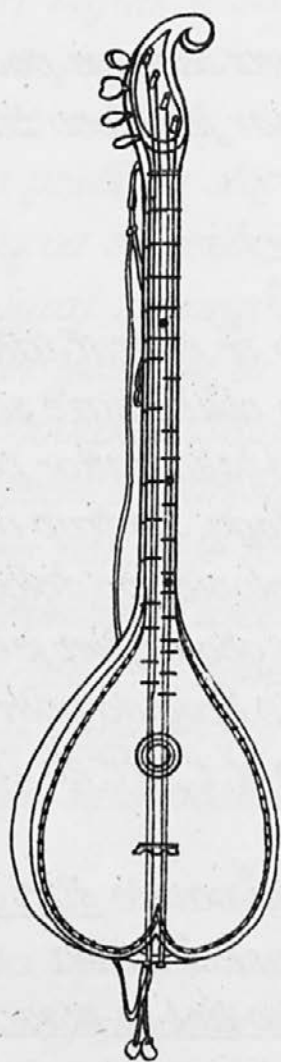
Razberi vse dele pri braču po sl. 1., str. 20. in jih primeri s sl. 3.!

b., Ubor. Prvi brač ima paroma navite štiri enakke strune, i. s. št. 12; ubrane so vse štiri na:

d = zvene torej tako kot so pisane ali s tonov pod bisernico.

c., Razdelba. Prvi brač ima prav tisto razdelbo kakor bisernica (sl. 2), samo njegovi predelki so približno še enkrat tako široki kakor pri biser-

nici. Razberi use note po sl. 2., str. 21. tudi na braču!
 č., Drža. Pri igri držimo brač z levico za vrat ta-
 ko kot bisernico (§ 39., č.), trup naslonjen malo

sl. 3

nize na desni strani prs,
 vrat rablo privzdignjen, ubi-
 ralka gleda naravnost pred
 vas. Brač naj bo vedno na
 urvici. Prečitaj use v § 39., č!

d., Ubiranje: se izvrši po
 navodilih § 49.–54.

e., Drsanje: Glej § 60. 66.!

f., Naloga. Prvi brač je
 najvažnejši med tamburi-
 cami. Njegovi toni so najmi-
 lejši in najmehkejši, lepo ve-
 zano igranje najlaže, zato je
 posebno priporočljivo tudi za
 igranje sam za se. Dobro se
 zлага s kitaro, s citrami; ce-
 lo s klavirjem. Liha razdel-
 ba ubiralke (po poltonih)
 ga usposablja, da igramo
 nanj lahko usako melodijo.

Moti samo to, da ima navzdol premalo obsega
 (samo do d). Kdor namerava torej igrati sam za

se, naj si kupi prvi (ali drugi) brač.

V tamburaškem zboru prvi brač vodi, igra skoro vedno glavno melodijo, zato je najvažnejša tamburica. Igrajo naj ga najspretnjši tamburaši!

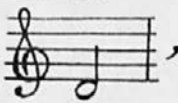
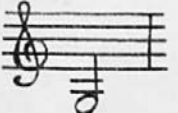
Zavoljo prijetnega tona ga radi uporabljamo tudi za solopesmi s spremljanjem zbora.

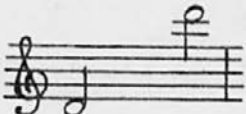
g, Vaje. Ker ima isto razdelbo kot bisernica, igra vaje A, 1-14.

(Prečitaj § 39. g, ki velja z opombo uređ tudi za 1. brač!)

4. Drugi brač.

§ 42. a, Opis. Drugi brač je po zunanosti enak prvemu braču, le da je včasih toliko večji, da ga moremo na prvi pogled ločiti od prvega. Njegovi deli so isti kot pri prvem; zato prečitaj § 41. a, in 39. ter poišči na sliki 3., str. 26. vse omenjene dele na drugem braču!

b, Ubor. Drugi brač ima štiri, paroma navite strune, i. s. desni dve (1. in 2.) št. 11, levi dve (3. in 4.) št. 4. Desni dve sta ubrani na $d =$, levi dve pa na $g =$.

c, Razdelba. Ubiralka je razdeljena za desni dve struni od $d-d^2 =$ i. s. po poltonib (libo), usak polton ima svoj pre-

delek. Za levi dve struni (g) pa teče od g do d li-
bo po poltonih, od e dalje pa ne. Natančno razdel-
bo kaže sl. 4.

1-2.

3-4.

1-2.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

sl. 4.

Opomba: Razdelbo u-
 biralke si je treba s pri-
 dno vajo tako zapo-
 mniti, da najdemo ka-
 terikoli predelek na
 prvi mah, ne da bi po-
 gledali z očesom na u-
 biralko.

č., Drža. Vse tako kot
 je rečeno za 1. brač v
 § 41., č in za bisernico
 v § 39., č.

d., Ubor. Glej § 49.-55!

e., Drzanje. Po § 60.-66!

f., Naloga. Drugi brač
 igra ponavadi drugi (ni-
 žji) glas k prvemu. Zato
 je dobro, če se vadijo
brači sti skupno bržko
so predelali osnove
vaje vsak za se. More

pa 2. brač igrati tudi samostojno vsako melodijo,

ker ima (liho) razdelbo po poltonih in obseg tonov navzdol do g. Poleg tega morejo dobri igralci igrati tudi dvoglasno, pri čemer jim dobro služi razdelba ubiralke na 3. in 4. (g) struni, na kateri igramo v tem slučaju drugi glas. Za samostojno igro je 2. brač tudi radi tega pripraven, ker ima močnejši zvok od 1. brača.

V tamburaškem zboru prav lepo podpira igro 1. brača in tvori most med vojači in spremljači. Posebno polno zveni melodija na g-strunah.

g, Vaje. Prečitaj use, kar je rečenega za bisernico in 1. brač v § 39. s, f, in § 41., f, ! Vaje št. 1–6 in št. 7–11 preigraj vatančno, vežbaj se, dokler jih ne zadeveš točno in hitro! Glej vedno le na note in ne na ubiralke!

5. Tretji brač.

§ 43. a, Opis. Med drugim in tretjim bračem ni nikakršne razlike, le včasih se dobe med drugimi brači kateri malo večji instrumenti. Te potem navadno odberemo za tretje brače, ker imajo temnejši in močnejši zvok. Prečitaj use, kar je rečenega v § 42., a, !

b, Ubor. Glej § 42., b, !

c, Razdelba. Glej § 42., c, ! (Slika 4.)

č., Drža. Glej § 42., č.!

d., Ubiranje. Glej §§ 49.–55.!

e., Drsanje. Glej §§ 60.–66.!

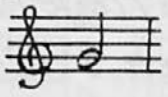
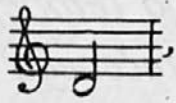

f., Naloga. Tretji brač služi deloma spremljavi melodije s tem, da se giblje v melodični črti med vodnicami in spremnicami, deloma pa nastopa tudi s samostojno melodijo, da ojačuje in izpopolnjuje harmonijo, da poživilja zlasti ona mesta, na katerih je melodija vodnic preenolična, in se učasih druži z 2. bračem in ga ojačuje in podpira.

Prav dobro pa moremo uporabiti 3. brač tudi za samostojno igro.

g., Vaje. Kot za 2. brač št. 1–6 in št. 7–11.

6. Prva bugarija.

§ 44. a., Opis. Bugarija ima trup kakor bisernica, a je za polovico večja od nje. Vsi njeni deli se imenujejo kot pri bisernici, zato glej § 39., a., (sl. 1.)!

b., Ubor. Bugarija nosi štiri strune; za desni dve (1. in 2.) uporabljamo strune št. 14 in sta ubrani na $g =$, za treljo navijamo struno št. 11, ta je ubrana na $d =$, za četrtto pa uporabljamo struno št. 7, ubrana je na tonu $b =$

c., Razdelba. Ubiralka je razdeljena useskozi liho, t.j. po poltonih s prečkami, ki drže preko use ubiralke, torej za use štiri strune iste prečke. Bugaraš ne potrebuje navadno več razdelbe, kakor jokaže sl. 5.

Za 1. in 2.

Za 3.

Za 4.

sl. 5.

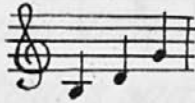
č., Drža. Bugarijo držimo tako kot use brače, zato glej § 41., č., in § 39., č.,!

d., Ubiranje. Glej §§ 49.–56.!

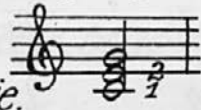
e., Drsanje. Glej § 67.!

f., Naloga. Bugarija ni za samostojno igro. Samo najspretnjši tamburaši morejo igrati na tjeji melodiji in jo obenem sami spremljati. V zboru služi le spremljanju vodilnih melodij. Spremljava se vrši v akordih. Akord nastane, ako zazvene najmanje tri različno ubrane strune hkrati. Če udari-

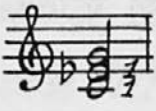
mo n. pr. na 1. bugariji vse štiri strune hkrati, zazveni akord h-d-g = Akord ime nujemo tudi durov tri- zvok in rečemo, da smo ga zaigrali harmonično. Če pa zazveme štiri strune ena za drugo pretrgano, n. pr. :

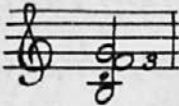
 , pravimo, da smo zaigrali ta akord melodično.

Bugarašu zadostujeta dve vrsti akordov: Durov in molov temeljni trizvok ter vodilni septakord.

Ako izberemo temeljno c-dur lestvico je njen temeljni (značilni) trizvok c-e-g = , t.j. soglasje I., III. in V. c-durove stopnje.

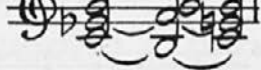
Udari na podlagi pripisanega prstnega reda, (št. 1, 2 pomenijo od spod navzgor mesta v predelkih na 4., 3. in 1.(2.) struni), ta akord na 1. bugariji in si ga zapomni! Udari na 1. bugariji na podoben način c-molov temeljni (značilni) trizvok,

ki se glasi c-es-g = in ga primerjaj s c-durovim! Durov in molov trizvok se razlikujeta le po srednji stopnji (e, es) medseboj, spodnja in vrhna stopnja sta skladni. Molova in durova septakorda sta za isto stopnjo enaka,

h-(d)-f-g = je torej vodilni septakord za c-dur kot za c-mol, vodilni

imenovan zato, ker privede melodijo kot harmonijo

neposredno in našemu posluhu najgodneje zopet v temeljni c-dur oz. c-mol trizvok. Udari, pretehtaj in zapomni si n.pr.:

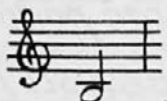

Akorde udarjamo z enim udarcem (harmonično), ali pa pretrgano vsak ton zase (melodično). Glej vaje B, 1.! Zato mora znati bugaraš hitro in lepo ubirati različne akorde in imeti dobro izvežban ritmičen čut, ker dajejo bugarije z berdetom ritem (takt) vsem drugim tamburicam (vodnicam).

g, Vaje. Glej III., c, št. 1-6! Pazi, da zvene vse strune enakomerno! Pritisni vse strune v sredi predelkov do dna! Prijeme akordov kaže pregled pod III., A, c. Velike črke značijo durove, male pa molove temeljne trizvoke. Septakordi (C₇, D₇, i.t.d.) so kot povedano za istoimenski dur in mol isti.

7. Druga bugarija.

§ 45. a, Opis. Druga bugarija je popolnoma enaka prvi, le malo je večja.

b, Ubor. Druga bugarija ima štiri strune, desni dve 1. in 2. nosita št. 11, 3. struna št. 7, 4. pa št. 4. Ubrane so v G-duru, i. s.: 1. in 2. v d =

3. v h = , 4. v g =

c., Razdelba. Ubiralka je razdeljena (liho) po pol-tonih, kakor pri 1. bugariji. Tudi pri 2. bugariji ne potrebujemo več razdelbe nego jo kaže sl. 6.

Za 1. in 2.

Za 3.

Za 4.

sl. 6.

č., Drža. Glej s 39., č., oz. s 41., č.,!

d., Ubiranje. Glej 49. - 57. s.!

e., Drsanje. Glej s 60. - 67.!

f., Naloga. Pomen in uporaba kakor pri 1. bugariji; glej s 45., f.,!

g., Vaje. Glej III. A, č., in B, ter s 44., g.,! Prijeme akordov kaže pregled pod III. A, č.,.

8. Čelobrač.

s 46. a., Opis. Po obliki je čelobrač podoben 3. braču, le večji je toliko, da je po obsežnosti prav tako blizu malemu berdetu kakor 3. braču.

Njegovi deli se imenujejo tako, kakor pri bisernici oz. pri braču, zato velja zanj opis § 39. a, in 41. a.

b., Ubor. Čelobrač ima štiri strune, ki so paroma ubrane, 1. in 2. struna, navadno ju označujemo z o , ali d_1 , sta ubrani na $d =$, 3. in 4. struna, označujemo ju običajno z q_1 , pa na $G =$, torej zvene čelobračeve strune za osem tonov (oktavo) nižje pod 3. bračem. Zato pišemo note za čelobrač v bas-ključu.

c., Razdelba. Čelobrač ima podobno razdelbo ubiralke kakor berde, t.j. za oba para strun (libo) po poltonih, kakor kaže sl. 7. Na nižjih dveh strunah (t.j. 3. in 4.) igramo navadno tone do d , vse druge pa na višjih dveh (t.j. na 1. in 2.). Ako moramo igrati samostojno melodijo, ki sega pod d in nad d le na spodnjih dveh strunah, zaznamujemo to sproti z oznako „sul G ” („na G ”).

č., Drža. Glej § 41., č., oz. § 39., č.,!

d., Ubiranje. Glej §§ 49.–55!

e., Drsanje. Glej §§ 60.–66!

f., Naloga. Čelobraču je odkazana važna naloga, da tvori še boljši prehod med višjimi tamburicami vodnicami in berdetom. Zato igra včasih samostojno melodijo, včasih sporedno s 3. bračem

v nižji oktavi, včasih pa oktavo nad berdetom. Ra-

The image shows three musical staves and a fretboard diagram. The top staff (1.) is in G major, the middle staff (2.) is in D major, and the bottom staff (3.) is in G major. The fretboard diagram shows 15 frets and 4 strings. The notes are as follows:

Fret	Part 1 (G major)	Part 2 (D major)	Part 3 (G major)
1	G	D	G
2	A	E	A
3	B	F#	B
4	C#	G	C#
5	D	A	D
6	E	B	E
7	F#	C#	F#
8	G	D	G
9	A	E	A
10	B	F#	B
11	C#	G	C#
12	D	A	D
13	E	B	E
14	F#	C#	F#
15	G	D	G

sl.7.

di polnega, temnega zvoka dobro podpira brače, a je prešibek, da bi nadomeščal berde. Zato so poskušali napraviti tudi tak čelobrač, ki imel navite in ubrane strune na g in c. Pravzaprav pa uprašanje čelobrača in njegov pomen v tamburaškem zboru še ni popolnoma rešeno. V močnih, številnih zborih naj ne manjka, za samostojno igro pa ni preveč pripraven.

g.) Vaje. Glej III. A, e.)! Opomba. Ker je lepo drsanje na čelobraču težko, je skoro boljše postaviti v šibkejši zbor še en ali dva 3.

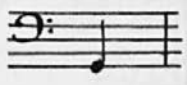

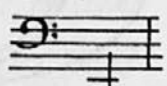

brača mesto čelobrača in to še zlasti zato, ker en sam itak prerad utone v količkaj številnem zboru zavoljo svojega temnega zvoka.

9. Berde.

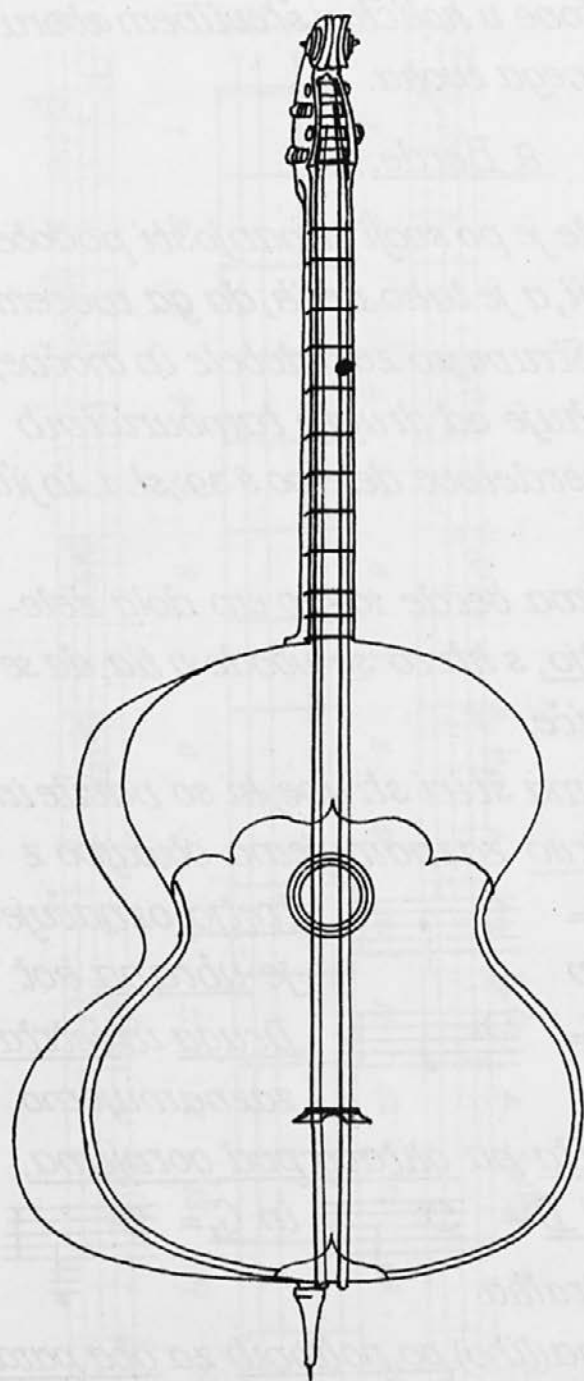
§ 47. a, Opis. Berde je po svoji zunanosti podoben bisernici oz. bugariji, a je tako velik, da ga moremo igrati samo stoje. Strune so zelo debele in močne, zato se vijalo razlikuje od drugih tamburičevih vijal. Imenuj vse berdetove dele po § 39., sl. 1. in jih primerjaj s sl. 8.!

Namesto zobka ima berde 10–20 cm dolg železen pastavek z ostjo, s katero se ubode v tla, da se med igro ne premiče.

b, Ubor. Berde ima štiri strune, ki so navite in ubrane paroma. Prvo zaznamujemo običajno z d_1 , ubrana je na $d =$, tretjo označujemo običajno z g_2 in je ubrana kot pri čelobraču na $G =$. Druga in četrta struna sta oviti, zaznamujemo ju z d_2 in g_2 , zvenita pa oktavo pod gornjima, t.j. pod 1. in 3., torej $D =$ in $G_2 =$.

c, Razdelba. Ubiralka berdeta je razdeljena (liho) po poltonih za oba para strun podobno kakor pri čelobraču, glej sl. 9.!

Slika nam kaže na levi strani ubiralke prijeme

sl. 8.

na 3. in 4. struni od g-cis (des). Vsi ostali prijemi od dis(es)-d so na desni strani ubiralke na 1. in 2. struni. Vse note za berde zapisujemo v basovskem ključu.

Prst prijemlje po dve struni hkrati, a ne s prstnimi konicami kot pri ostalih tamburicah, temveč s celo prstovo dolžino.

Običajno se prijemlje z dvema prstoma (s kazalcem in sredincem), včasih s tremi, večkrat tudi s celo levico, kot nanesse potreba. Špal-

-cem berdist ne sme igrati.

č., Drža. Berde igramo stoje. Stoj izravnano pokonci na obeh nogah enakomerno. Berde držimo z le-

4.3.2.1.

sl. 9.

vo pestjo za vrat, ki je malo nagnjen proti levi. Trup sloni na nastavku, ki mora biti toliko zaboden v tla, da se berde med igranjem ne premika. Instrument gleda ravno pred nas in je rahlo naslonjen ob levo koleno. Levica tvori v kromolcu nekako pravi kot. Z rahlo upognjeno, skoro iztegnjeno desnico udajamo strune med zadnjo prečko in zvočnico.

d., Ubiranje. Glej ss 49. 58!

e., Drzanje. Glej ss 60.–66!

f., Naloga. Berde je največja tamburica, ki ima tudi najnižji glas in najjačji zvok. Zato tvori podlago tamburaškemu zboru in ne sme zategadel manjkati v nobeni zborni sestavi; zadošča pa en berde za več drugih instrumentov. (Primeri § 48.:

Sestava tamburaških zborov!)

Za samostojno igro berde ni, pač pa udarja in ravna ritem vsega zbora, zato mora biti berdist v ritmu posebno dobro izvežban. Najbližje so mu po nalogi bugarije, s katerimi tvori skupino spremljačev.

g. Vaje. Glej III. A, e,!

Opomba. Berdist naj pazi posebno, da stoji med igro mirno, da ne miga z glavo, ne giblje s telesom po taktu, da si tudi z nogo ne udarja takta in da ne gleda na ubiralko. Oči naj bodo uprte v note!

C. Sestava tamburaških zborov.

§ 48. Kdor namerava igrati sam za se, naj si kupi 1. ali 2. brač, ker sta ta dva za samostojno igro pripravna, vse ostale vrste tamburic pa ne.

Kjer pa se nameravajo tamburaši združiti v zbor, morajo upoštevati določene, preizkušene smernice, in si nabaviti take tamburice, ki po številu tamburašev primerno zvene.

1., Če hočeta igrati skupaj dva tamburaša, naj igra eden 1. brač, drugi 2. bugarijo, brač vodi, bugarija spremlja. Nadaljna sestava zborov bi bila:

a., za 3 člane:

- 1 prvi brač,*
- 1 drugi brač,*
- 1 druga bugarija*

b., za štiri člane:

- 1 prvi brač,*
- 1 drugi brač,*
- 1 1. ali 2. bugarija,*
- 1 mali berde.*

c., Za 5 članov:

K tamburicam pod b,
še eno (drugo) bugarijo.

č., Za 6 članov:

1 bisernica,
1 prvi brač,
1 drugi brač,
1 prva bugarija,
1 druga bugarija,
1 mali berde.

d., Za 7 članov:

K tamburicam pod č,
še 1 kontrašico in me-
sto malega srednji berde.

e., Za 8 članov:

K tamburicam pod d,
še 1 drugo bugarijo.

f., Za 9 članov:

K tamburicam pod e,
še 1 prvi ali tretji brač.

g., Za 10 članov:

1 bisernica,
1 kontrašica,
2 prva brača,
1 drugi in 1 tretji brač,
1 prvo bugarijo,
2 drugi bugariji,
1 srednji berde.

h., Za 11 članov:

K tamburicam pod g,
še 1 bisernico.

i., Za 12 članov:

K tamburicam pod g,
še 1 prvo bugarijo in
veliki berde.

2, V nadaljni ojačbi si slede tamburice: 1 drugi brač, 1 kontrašica, še 1 prvi brač, 1 druga bugarija, zatem še 1 srednji berde, i.t.d. Paziti je treba pri večjem številu tamburic, da prideta v zboru povprečno na 3 bisernice po 2 kontrašici, 3 ali 4 prvi brači, 2 ali 3 drugi in ravno toliko tretjih.

Druge bugarije naj bodo za 1 številneje od prvih, vseh bugarij naj bo za eno tretjino manj kot ostalih tamburic (na 9 vojačev 6 bugarij), na vsake 3 bugarije menjaje se 1 mali oz. veliki berde, ker mora biti voja vedno močnejša kot sprema.

3. Pri razdelitvi tamburic je treba paziti, da dobe najspretnjši tamburaši 1. brače in bisernice, potem slede drugi brači in kontrašice. Dobra razdelitev instrumentov je za napredek zbora velevažna, zato pazite na to!

Č., Ubiranje tamburic.

§ 49. Dobra in pravilna ubranost strun je pri tamburicah prvi in poglobitni pogoj lepega tamburanja. Vsak tamburaš naj se nauči ubrati sam svojo tamburico. Pri tem je treba najprej paziti, da so v redu strune, kobilica in ubiralka.

1. Strune.

§ 50. Navijati smemo na tamburice le one strune, ki so pri opisu posameznih instrumentov posebej označene (n.pr. bisernica: 4 strune št.14, prva bugarija: dve struni št.14, eno št.11, edo pa št.7, i.t.d.). Navite morajo biti tako trdno in varno, da pri ubiranju ne popuščajo. Na koncu, ki ga nataknješ na zobek, napravimo dobro zanjko

v sledeči obliki . Drugi konec pretakni skozi vijakovo luknjico tako, da boš privijal z desne proti levi, ovij konec strune nekajkrat okrog vijaka in struno odščipni, da ne bo štrlela okoli. Pri odvijanju strun sklopčiča pazi, da se ti ne zvijejo, ker v previtih kolenčkih strune rade pokajo.

2. Kobilica.

§ 51. Mesto, kjer stoji kobilica, je učasih zaznamovano z luknjico, učasih pa te oznake ni. Zato moraš tudi sam znati poiskati njeno pravo mesto. Nalvito struno, ki jo ubereš na njej prikladen ton, pritisni pri diservnici, kontrašici in 1. braču v 9. predelku! Če ti zapoje čisto oktavo, t.j. 8 tonov nad prazno struno, stoji kobilica na pravem mestu. Če je ton v 9. predelku previzek, primikaj kobilico proti zvočnici toliko časa, da dobiš čisto oktavo, če je previsok, jo po potrebi odmikaj! To mesto se da tudi izmeriti, ker leži natančno tako oddaljeno od 9. prečke, kolikor ta od konjička.

Pri 2., 3. braču, celobraču in berdetu leži sredi med kobilico in konjičkom 12. predel, zato uravnaj kobilico po 12. prečki!

Pri 1. bugariji uravnaj kobilico po 12. prečki 2. strune (d), pri 2. bugariji pa po 12. prečki 3. in 4. strune (d)!

Če ne stoji kobilica točno na svojem mestu, zvene strune napačno, ker je ubiralka razdeljena le z ozirom na to določeno mesto kobilice.

3. Ubiralka.

§ 52. Ubiralka je razdeljena po prečkah tako, da zveni napeta struna od gornje prečke do kobilice. Razdelbo preizkusi navadno že tovarna tako, da so vsi toni pravilni, če so navite prave strune. Če bi pa le utegnila primeriti se napaka, moraš prestaviti prečko bližje konjičku ali kobilici, da dobiš pravilen ton! Pazi pa, da naviješ prave strune, ki morajo biti ubrane pravilno (normalno) na predpisanem tonu.

4. Ubiranje posameznih tamburic.

§ 53. Tamburice ubiraj vedno normalno (po harmoniju ali po piščalki, oz. po vilicah). Ponekod jih ubirajo višje, zato jim strune pokajo, vratovi se upogibajo. Če jih pa navijemo nižje, ne zvene lepo in intonacija ni čista. Nove strune začeta popuščajo, ker se zatezajo njih zanjke na obeh koncih. Zato navito struno nekaterikrat nategni na ta način, da jo primeš v sredi in dvigneš nekajkrat kolikor gre brez surove sile. To ponavljay, dokler tova ne zdrži.

a, Bisernica, kontrašica, 1. brač.

§ 54. Vse štiri strune so enako ubrane. Najprvo uberi prvo struno točno po harmoniju ali po piščalki. Nato udari 1. in 2. hkrati ter natezaj zvenečo 2. počasi toliko časa, da se njen zvok utopi v zvoku 1., t.j. da slišiš le en zvok. Tedaj sta struni ubrani. Zatem uberi 3. struno po 2. in 4. po 3., če pri sklepnem udaru vseh štirih strun slišiš le en sam ulit zvok, so strune čisto ubrane. Preizkusi končno tudi njih oktave v 9. predelku!

b, 2., 3. brač in čelobrač.

§ 55. Vse te tri vrste tamburic imajo ubrane strune paroma, i. s. 1. in 2. na g, 3. in 4. na d. Ubirati pričnemo 4. struno in uberemo po njej 3. kakor pri bisernici (§ 49., 4., a.) 2. struno po 1. Nato pritisnemo 2. struno v 7. predelu in jo toliko časa odvijamo ali privijamo, da se njen ton popolnoma utopi v zvoku 3. in 4. strune. Zatem uberemo 1. struno po 2. kakor pri bisernici.

Če pritisneš v 7. predelku 1. in 2. struno, morajo zveneti vse štiri strune kot en sam zvok ulito, da slišimo en sam ton. Ko si ubral strune na predpisan način, preizkusi čistoče še na ta način!

c, 1. bugarija.

§ 56. Uberi 2. struno po harmoniju ali piščalki

čisto na d! Nato ubiraj 1. struno toliko časa, da soglašá ton v nje 3. predelku s tonom prazne 2. strune! Če pritisneš 2. struno v 5. predelku, dobiš g; po tem tonu uberi 3. in 4. struno soglasno! Če udariš vse prazne strune, zadoni akord: h-d-g, t.j. g-durov temeljni trizvok v obrnjeni obliki.

č, 2. bugarija.

§ 57. Uberi 3. in 4. struno po harmoniju ali piščalki na d kakor pri 1. braču! Nato uberi 2. struno tako, da se njen ton v 3. predelku krije s tonom prazne 3. in 4. strune! Prvo struno ubereš po 2., če ubereš njen ton v 4. predelku s tonom prazne 2., ali pa njen zvok v 7. predelku s tonom prazne 3. in 4. strune. Prazne štiri strune dajo akord: g-h-d, t.j. temeljni trizvok g-dura v prvotni obliki.

d, berde.

§ 58. Berde ima paroma ubrane strune kakor vsi brači, a vendar tako, da sta ubrani po dve in dve v oktavah. Začni pri 4. struni in jo uberi po § 40., 1.-4., a! Nato uberi ovito 3. struno za oktavo nižje po poslabu, ali pa tako, da ubereš njen ton v 12. predelu po prazni 4. struni sogla-

sno!

Če pritisneš 2. struno v 7. predelu, da ton d, t.j. zvok prazne 4. strune. Izevači ju, da se soglasno krijeta! Prav tako uravnaj zvok 1. ovite strune v 7. predelku po prazni 3. struni!

Ker zvenita oviti struni dosti nizko, da vežbano ubo težko določi njiju pravi ton, je dobro, če preizkusiš čistočo njihovega zvoka v oktavi, t.j. v 12. predelku.

5. Ubiranje tamburaškega zbora.

§ 59. Vse tamburice so ubrane na temelju g-durovega trizvoka. Zato ni čuti v praznih strunah vseh instrumentov drugih tonov, kot sestavine akorda g-b-d. Zatorej jih po tem trizvoku tudi ubiramo. Posamezni tamburaši lahko uberejo iz kateregakoli vzroka svoj instrument nečisto; zato je pravilno ubiranje uujno potrebno v zboru.

Najprej določite na vseh tamburicah čisti d. Ne prenehajte z ubiranjem, dokler d vseh tamburic ni soglasen! Ko si nato vsakdo ubere na povedani način svoj instrument, naj udari zbor b, nato g! Če soglašajo vsi toni, zadoni skupni akord pravilno, zbor je čisto ubran.

Najprikladneje in najenostavneje je, če si ube-

re najprej berdiš svojo 4. struno in prevzamejo od njega vsi tamburaši svoj d, ki je tamburaškemu zboru to, kar je orkestru normalni a.

Dobra medsebojna ubranost tamburic je neobhodno potrebna, in je igranje z razglašanimi, ali nečisto ubranimi instrumenti v zboru prava muka. Zato naj ubira zborovodja sam toliko časa vse instrumente, dokler si jih ne znajo tamburaši sami čisto ubirati. To pa naj skuša z vsemi silami čimprej doseči!

II. Drsanje.

§ 60. Tamburica spada k onim instrumentom, pri katerih proizvajamo ton z udarjanjem ali drsanjem po strunah (z brenkanjem)^{x)} Pri tamburanju je drsanje najvažnejši činiatelj. Od pravilnega drsanja je odvisna barva (lepota in milina) zvoka, z različnim drsanjem zvok jačimo ali slabimo. Skratka, vse prednašanje je odvisno samo od drsanja. Zato se mora tamburaš priučiti pravilnemu drsanju z neprestano in neumorno vajo.

1. Drsalica.

§ 61. Drsamo z drsalico, ki je včasih iz želvovi-

^{x)} Hrvati pravijo „třzati“, po nemško „zupfen“. Ker drsalica po udaru drsi preko strune in zato udarcev pravza-

ne, iz kitovine, črešnjevoga luba, včasih tudi iz roževine in drugih podobnih snovi; najnavadnejše, no tudi najboljše so iz celuloida.

Oblike je ovalaste ali pa trioglate. Trioglate so boljše, ker ima prišpičen konec večjo upogljivost kakor oval, in moremo proizvajati lepši, mehkejši zvok kakor s trdim ovalom. Sicer pa ni bistvene razlike, lahko si drsalico obrežeš ovalasto tudi sam.

§ 62. Drsalica ne sme biti :

a., pretrda in predebela, ker se pri drsanju premalo ali nič ne upogiba, proizvaja zavoljo tega trd zvok in pretrgano surovo brenkanje mesto lepega, zdržnega drsanja,

b., premehka in pretenka, ker se preveč udaja, ko drsne preko strune, proizvaja prešibek zvok in se rada zlomi;

c., prevelika, ker se pri drsanju preveč udaja med strune in trga drsanje;

č., prekratka, ker nam vtone med prsti in se zato vsak hip dotikamo strun s prsti in kvaramo značaj zvoka.

d., Drsalica ne sme imeti pretopih robov, ker nerada drsi preko strun, zvok je škripajoč.

prav ne slišimo izrazito, imenujemo to proizvajanje tona „drsanje“.

e, V splošnem pa velja pravilo: Čim debelejše so strune, tem močnejša (trša) mora biti drsalica. Zato imajo berdisti posebne drsalice.

f, Kovinaste, rožene in koščene drsalice proizvajajo preoster, kričeč zvok, zato so nerabne, najboljše so iz celuloida.

§ 63. Drsalico držimo med desnim palcem in kazalcem, lahko pa jo podpiramo še s sredincem. Ostali prsti so rahlo upognjeni tako, da se ne dotikajo strun. Mezinec se more pa opirati ob dno, da ostane desnica vedno v enaki legi nad strunami; kdor se pa temu brez tega pripomočka privadi, je to tem bolje.

Drsalico držimo mehko, ne trdo, krčevito. Trda drža drsalice povzroča okorno in trdo, neprijetno drsanje; zvok je neprijeten, trd in surou.

Drsalico držimo med prsti navpično nad strunami tako, da je konica malo naprej vagnjena. Če bi jo držali pošev ali nagnjeno nazaj, bi se zatikala in ovirala lepo drsanje.

2. Drsanje.

§ 64. Drsanje se izvrši z lahnim udarom drsalice ob struno z ene in drsanjem preko strune na drugo stran strune in nazaj. Drsalica mora drseti preko strun rahlo, brez sile, zato mora bi-

ti gibka; čim bitreji so udari, tem lepši je zvok, čim mehkeje se izvrši drsanje z obeh strani, tem mehkejši je zvok.

Desnica je s spodnjo laktjo rahlo oprta ob rob dna pri sedlu, pest lahko upognjena proti strunam, se giblje v zapestju tako, da je vsa roka od zapestja dalje mirna, tresenje izvaja le pest od zapestja dalje.

Lepega drsanja se vadite toliko časa, da ne boste razločevali posameznih udarov po strunah, temveč samo vzdržen, nepretrgan zvok kakor n.pr. pri violini.

§ 65. Drsanje se vrši vedno po dveh strunah, zato vežbaj roko neprestano in dobro pazi, da ne bo ubajala na sosednji struni.

Šestnajstinke in osminke navadno le udarjamo, prav tako vse one note, ki imajo piko nad ali pod glavo (♪ ♫). Glej vajo III. B, 1. Vse druge note pa zdržema drsamo tako, da je med posameznimi notami samo en mah ali tresaj presledka.

§ 66. Note, ki jih veže lok, drsamo brez slehernega presledka tako kot so vezane.

§ 67. Bugarije navadno le udarjajo, i. s. čez vse štiri strune z enim udarom, ali pa pretrgano,

struno za struno tako, da udari drsalčka 4. in obstane ob 3., udari to in obstane ob 2. struni. (Glej vajo B, 1. !)

Akorde vzdržimo, da zvene toliko časa, kolikor kažejo note, potem jih pa izpustimo in, če je treba, da utihnejo strune na kratko vse hkrati, položimo desno zapestje na strune.

Tremolo (♩) drsamo preko vseh strun in ga končamo s kratkim in odločnim udarom preko vseh strun. (Glej vaje A, 1., 2., 3., 5.)

Berde se ravna natančno po navodilih, ki veljajo za bugarije. Udarja vedno le po dve struni, kadar ima pa napisani dve noti, udarja čez vse štiri strune. (Glej vajo III., e., 4. konec!)

Pazite, da strune ne bodo zvenele predolgo!

3. Moč zvoka.

§ 68. 1, Tudi na tamburicah moremo poživiti usebino pesmi z različno močjo zvoka. Izkušstvo nas uči, da je moč zvoka odvisna od drsalice. Pretrda drsalica daje prejake, kričeče, premebka prešibke, pretihe tone. Zato mora biti drsalica pravilno izbrana.

2., Šibkejšo moč zvoka dosežemo tudi z drsanjem bliže ubiralčki. Čim bliže kobilice drsamo,

tem močnejši je zvok. Bugarije morejo udarjati tudi med zvočnico in kobilico, če je to izrecno predpisano, s tem dosežemo precej prijeten, iskren zvok.

3, Moč zvoka je odvisna tudi od drsanja samega. Čim trje držimo drsalico in čim jačje udarjamo ob strune, tem močnejše zvene, čim mehkeje držimo drsalico, čim mehkeja je in čim rahleje udarjamo, tem tišji je zvok.

4, Čim više dvignemo roko tako, da se drsalica komaj še dotika strun, tem šibkejši je zvok, čim globlje pritisnemo drsalico, tem jačji je.

E. Praktični nasveti.

1. Ustanovitev tamburaškega zbora.

§ 69. Ustanavljanje tamburaških zborov je dobra stvar in jo priporočamo (glej predgovor), če so razmere godne. Treba je pravič ljudi, ki imajo dar za godbo, veselje in trdno voljo, drugič tamburic, ki morajo biti zbrane po načrtih v § 48. in tretjič zborovodje, ki zna vežbati z zborom in če le mogoče tudi že pozna ustroj tamburaških zborov. Če ni teh pogojev, je bolje, da zbora ne ustanavljate, ker bi gotov neuspeh plašil ljudi in oviral ustanovitev tudi tedaj, ko bi bili enkrat kasneje vsi pogoji dani.

Pri razdelitvi tamburic se ravnajte po sledečem pravilu: Najspretnjšim dajte 1. brač, bisernico in 2. brač. Kdor kaže dober ritmičen čut, naj dobi berde ali bugarijo; te vrste instrumentov so najvažnejše in zabtevajo od tamburašev navadno več kot ostale vrste.

2. Vaje in nastopi.

870. Tamburaškemu zboru naj pristopijo le oni tamburaši, ki se redno udeležujejo skupnih vaj in se vežbajo tudi sami.

Skupne vaje naj bodo redne, najmanj dvakrat na teden.

Najprej naj se vadijo posamezni tamburaši svoje vaje sami zase po nasvetu zborovodje. Brž ko toliko napredujejo, da morejo pričeti s skupnimi vajami, igrajo naj marljivo skupno use vaje A, a, — f., 1—6., ki so določene za skupno igro. Vsak tamburaš imej svojo šolo in svoje note. Pozneje zadoščajo ene za dva tamburaša iste vrste.

Note imejte na pultih, ne na mizah; pulte si napravite lahko sami. Sedite pri vaji tako kakor pri nastopu.

Zborovodja naj točno maha takt, da se ga vadijo vsi tamburaši.

Pred vajo uglasite instrumente, zborovodja jih

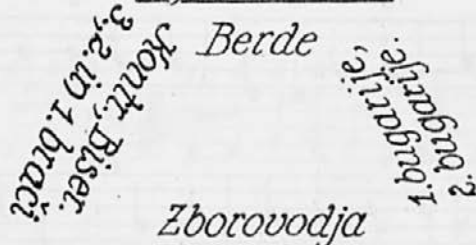
preizkusi!

Skupne vaje imejte najprej s posameznimi skupinami: Vojaci za se, spremljaci za se! Bugarije naj se vezbajo le z berdetom obenem. Tudi pri posameznih vajah doma naj vsakdo šteje takht.

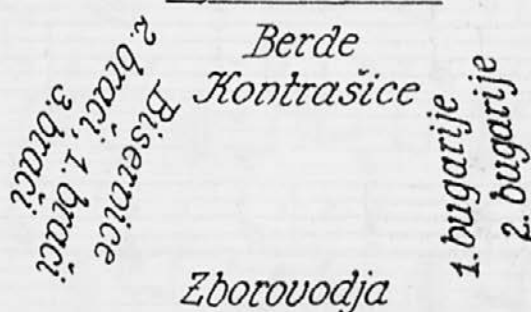
Teoretski del (§§ 1.-35.) predelajte po odstavkih skupno. Istočasno od ure do ure odstavke iz praktičnega dela vsak instrument svoj opis, ubiranje (§§ 49.-53.) v splošnem in vsak za svoj instrument; §§ 60.-67. pa predelavajte skupno in se vadite od vaje do vaje zelo marljivo posamezno!

§ 71. Pri vajah in javnih nastopih sedite tako razvrščeni, da gledate vsi v zborovodjo. Red ka-
žeta načrta a, in b,

a., Mali zbor.

b., Veliki zbor.

III. Vaje.

A. Za posamezne instrumente.

a., za bisernico, kontrašico in 1. brač.

1. (š66)

1 2 1 0 2 3 2 0

1 2 3 2 1 0 1

2.

1 2 1 0 2 3 2 0

1 2 3 2 1 0 1

3.

1 2 1 0 2 3 2 0

1 2 3 2 1 0 1

4.

1 2 1 0 2 3 2 0

1 2 3 2 1 0 1

4 3 2 1 2 4   4 3 2 1 2 4   4 3 2 1 2 4

4 3 2 1 2 4   4 3 2 1 2 4   3

1 2 3 4   1 2 3 4   *i. t. d.*   1 2 3 4   3

3 2 1 4   3 2 1 4   *i. t. d.*   3 2 1 4   3

1 2 4   1 2 4   *i. t. d.*   1 2 4   3

4 2 1   *i. t. d.*   4 2 1   4 2 0 3

1 2 3 0   2 3 4 1   2 3 4 1   *i. t. d.*

2 3 4 1   3 2 1 4

3 2 1 4   *i. t. d.*

3 2 1 4   4 3 2 1

Detailed description: The image shows a page of musical notation for guitar, consisting of ten systems of staves. Each system contains one or two staves of music. The notation includes treble clefs, a key signature of one sharp (F#), and various time signatures (2/4, 3/8, 6/8). The music features a series of ascending and descending runs, often with trills indicated by 'i. t. d.'. Above the notes, numbers 1-4 indicate fingerings. Some systems include repeat signs. The systems are numbered 8, 9, and 10 on the left margin.

na g

0 1 2 3 2 3 2 1 2 3

2 1 2 4 3 3 2 1 4 3

4 3 2 4 3 2 1 2 1

na g 1 2 3 3 1 2 4 4 1 2 3 2 3 2

8.

1 0 1 3 3 1 2 4 4 1 2 3

4 3 2 1 2 3 na g 4 3 2

9.

2 0 1 0 1 0 3 0 2 0 3 0 2 0

3 0 2 0 4 0 3 0 2 0 4 0 3 0 2 0

1 0 2 0 1 0 1 0 1 0 4 0 3 0 2 0 1 0 0 0 3 0 3

na g

2 4 1 1 2 4 3

10.

na g

1 *na* 2 *g* 4 4 1 *na* 2 *g* 3 2

1 2 3 2 1 3 1 3 0

11. 1 2 3 4 4 1 3 1 4 1 2 3 1 0 1 2 3

4 3 2 1 3 3 4 3 1 3 1 2 1

na g *na g* *na g* *na g*

c.) Za 1. bugarijo.

1. *G* *G₂* e *G₂*

G *G₂* *G* *G₂* *G*

G₂ *G* *G₂* *G*

2. *G* *G₂* *G* *G₂* *G* *G₂*

e *G₂* *G* a *G* *G₂* *G*

3.
 G G₂ G G₂ G G₂

G G₂ e a G G₂ G

4.
 G G₂ G G₂ G G₂

G G₂ C G G₂ G

5.
 G G₂ G G₂ G G₂

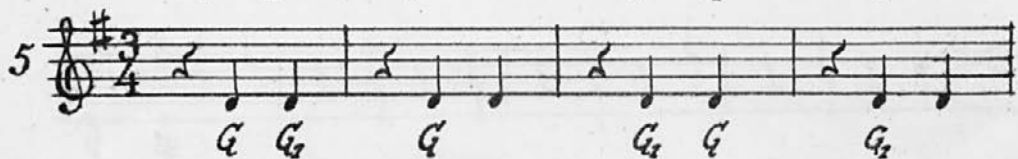
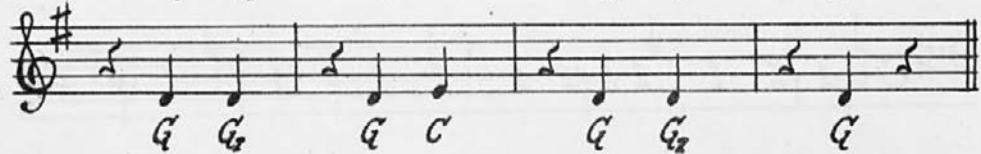
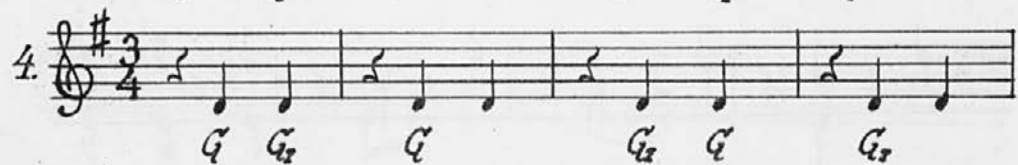
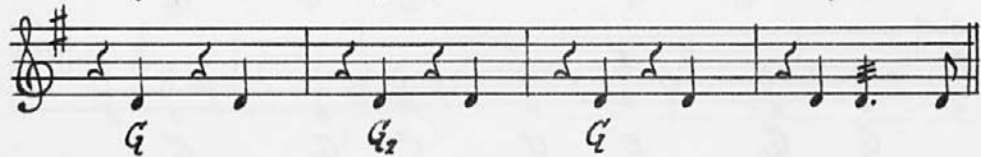
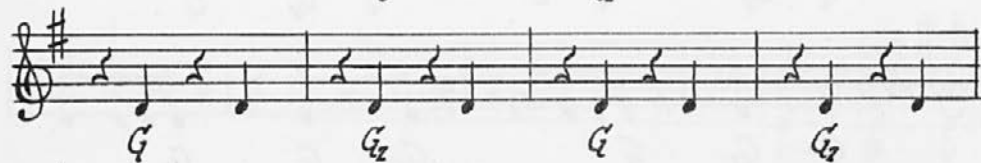
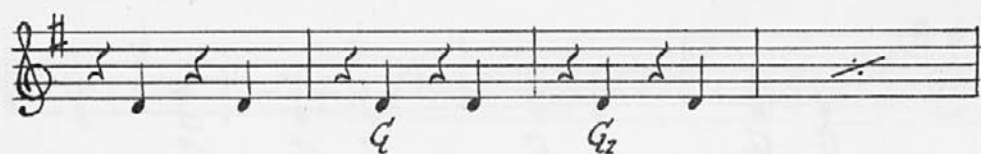
G G₂ G C G G₂ G

6.
 G G₂ G G₂ G G₂

G G₂ e a G₂ G

č., Za 2. bugarijo.

1.
 G G₂ e G₂

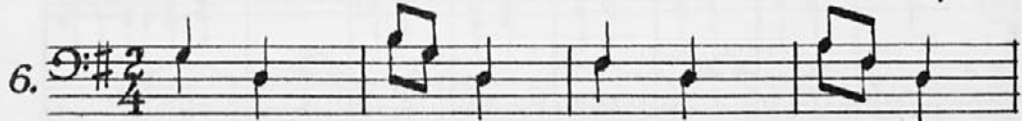
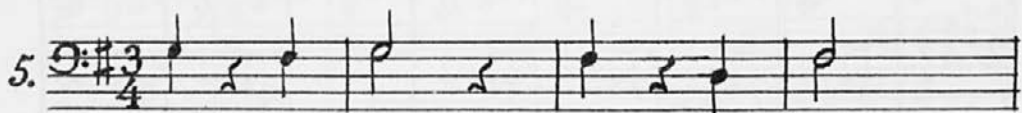
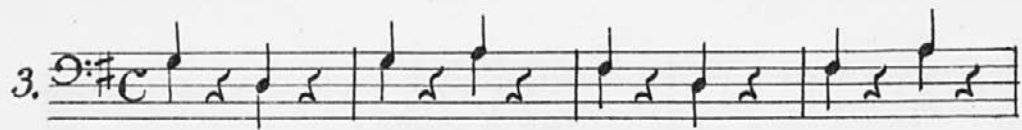

Musical score for three staves in G major. The first staff has a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The second staff is marked "6." and has a treble clef with a 2/4 time signature. The third staff has a treble clef and a key signature of one sharp. Chords are indicated by letters G, G7, C, and G7 below the notes.

d., Za čelobrač in berde.

Musical score for two systems of two staves each, in G major. The first system is marked "1." and the second system is marked "2.". Both systems use bass clefs and a common time signature (C). The music consists of rhythmic patterns of eighth and sixteenth notes.

B. Za zbor.
(*Σε ενkrat bi videl.*)

Bis.
Ktr.

1. br.

2. br.
3. br.

1. bg.

2. bg.

čbr.
bd.

Handwritten musical score for guitar, featuring six staves. The score is in treble clef, one sharp (F#), and common time (C). The music includes a melody in the upper staves and a guitar accompaniment in the lower staves. The guitar part includes chord diagrams for G₂, G, D, and G. A dynamic marking 'p' is present at the end of the piece.

(Solnce čez hribček gre.)

The first system of the musical score consists of six staves. The top two staves are treble clefs with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The first staff contains a melody with eighth and sixteenth notes, often beamed together. The second staff contains a similar melody, sometimes with different rhythmic values. The third staff is a bass clef with a key signature of one sharp and a 3/4 time signature, featuring a simple bass line with quarter and eighth notes. The fourth staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one sharp and a 3/4 time signature, containing a piano accompaniment with chords and moving lines. The fifth and sixth staves are grand staves with a key signature of one sharp and a 3/4 time signature, containing a piano accompaniment with chords and moving lines. The notation includes various note values, rests, and dynamic markings.

The second system of the musical score consists of six staves. The top two staves are treble clefs with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The first staff contains a melody with eighth and sixteenth notes, often beamed together. The second staff contains a similar melody, sometimes with different rhythmic values. The third staff is a bass clef with a key signature of one sharp and a 3/4 time signature, featuring a simple bass line with quarter and eighth notes. The fourth staff is a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one sharp and a 3/4 time signature, containing a piano accompaniment with chords and moving lines. The fifth and sixth staves are grand staves with a key signature of one sharp and a 3/4 time signature, containing a piano accompaniment with chords and moving lines. The notation includes various note values, rests, and dynamic markings.

(Čuk se je oženil.)

The first system of the musical score consists of seven staves. The top six staves are for instruments: the first three are treble clefs and the last three are bass clefs. The bottom staff is a vocal line with lyrics. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The lyrics are: G G G C G C G G a G.

The second system of the musical score consists of seven staves, continuing from the first system. The bottom staff has lyrics: e C G G a G G a G G. The system concludes with a double bar line and repeat signs.

(Prawde Bog.)

The first system of the musical score consists of seven staves. The top four staves are for the vocal line, with the first staff in treble clef and the others in alto and tenor clefs. The fifth staff is a guitar accompaniment line with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The sixth and seventh staves are bass lines, with the sixth staff in treble clef and the seventh in bass clef. The music is in common time (C) and features a melody with various intervals and rests. The guitar accompaniment includes chords and rhythmic patterns. The bass lines provide harmonic support.

G G₂ e a H e G₂ G₂ e D₂ D

G₁ G₂ e a H e G₂ e A D

The second system of the musical score consists of seven staves, following the same layout as the first system. It continues the melody and accompaniment from the first system. The guitar accompaniment and bass lines continue to provide harmonic support for the vocal line.

G G₂ e a E₂ e D₂ D D₂ D

G₁ G₂ e a E₂ e A D A D

Musical score for the first system, featuring five staves. The top staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The second and third staves are also treble clefs. The fourth staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The fifth staff is a bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The score includes a melodic line, a bass line, and two guitar accompaniment lines with chord symbols.

Chord symbols for the first system:

G ₇	G G ₇	G	G ₇ G
D	G D	G	D G

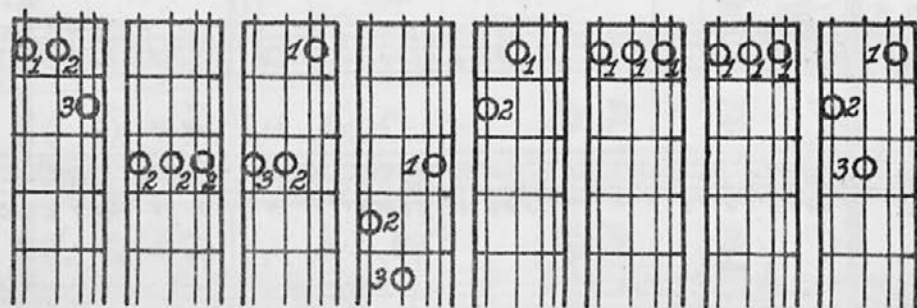
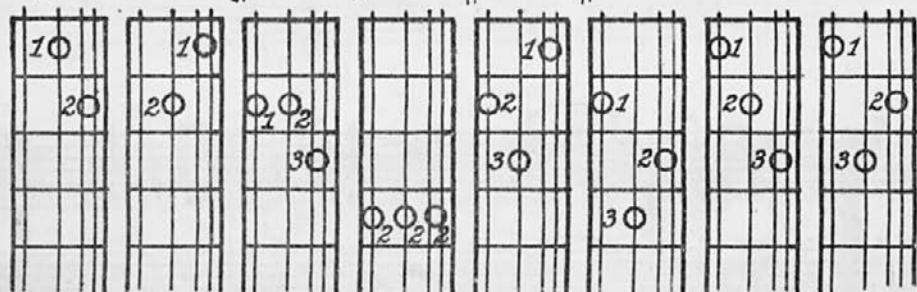
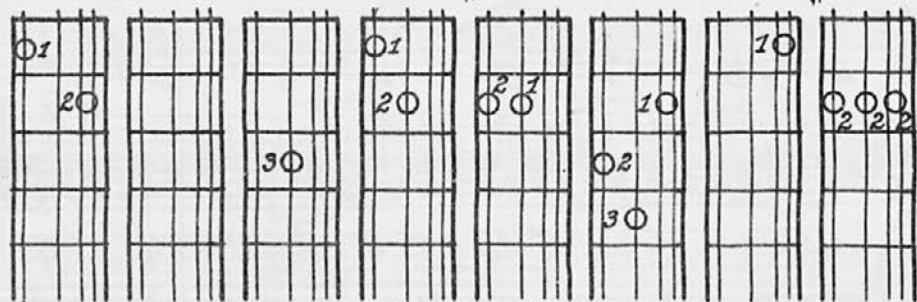
Musical score for the second system, featuring five staves. The top staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The second and third staves are also treble clefs. The fourth staff is a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The fifth staff is a bass clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The score includes a melodic line, a bass line, and two guitar accompaniment lines with chord symbols.

Chord symbols for the second system:

G	G	C G	G ₇ G
G	G	C G	G ₇ G

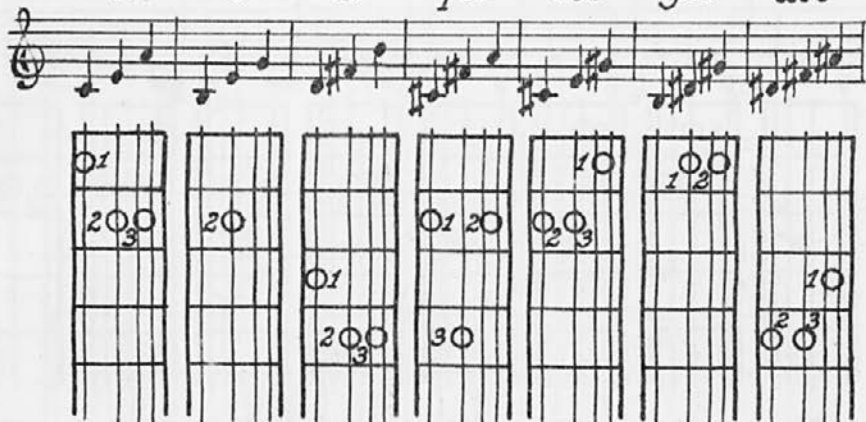
c., Za 1. bugarijo.

Prijemi durovih akordov.

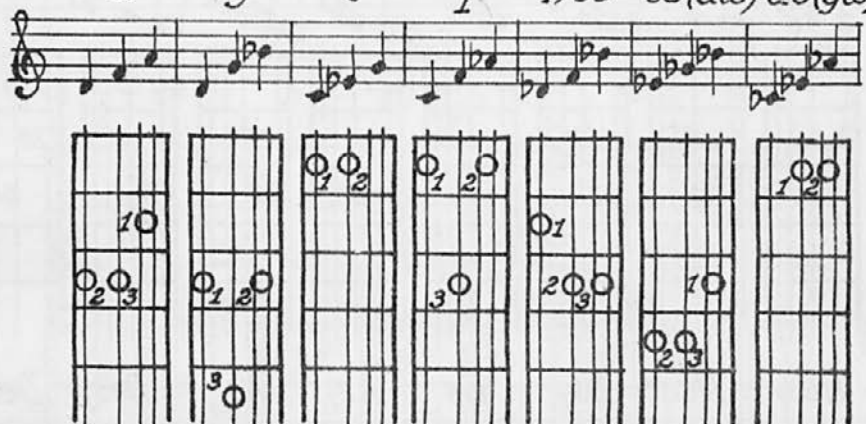

Prijemi molovih akordov.

a e h fis cis gis dis

d g c f hes es(dis) as(gis)

Septakordi c_7 , g_7 i.t.d. so za istoimenski dur in mol isti.

Če je treba igrati nenavadne akorde drugačne od navedenih, jih docela izpišemo in opozorimo na nje s klicajem, n.pr.:

č. 7. Za 2. bugarijo.
Prijemi durovih akordov.

C₇ C G₇ G D₇ D A₇ A

Diagram 1: *C₇* (Fingerings: 3 on 0, 1 on 1, 2 on 2)

Diagram 2: *C* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 3: *G₇* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 4: *G* (Empty strings)

Diagram 5: *D₇* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0, 4 on 4)

Diagram 6: *D* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 7: *A₇* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 8: *A* (Fingerings: 2 on 2, 3 on 3, 4 on 4)

E₇ E H₇ H Fis₇ Fis F₇ F

Diagram 1: *E₇* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 2: *E* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 3: *H₇* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0, 4 on 4)

Diagram 4: *H* (Fingerings: 2 on 2, 3 on 3, 4 on 4)

Diagram 5: *Fis₇* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 6: *Fis* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 7: *F₇* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 8: *F* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Hes₇ Hes Es₇ Es As₇ As Des₇ Des

Diagram 1: *Hes₇* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 2: *Hes* (Fingerings: 2 on 2, 3 on 3, 4 on 4)

Diagram 3: *Es₇* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 4: *Es* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 5: *As₇* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 6: *As* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 7: *Des₇* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Diagram 8: *Des* (Fingerings: 1 on 1, 2 on 2, 3 on 0)

Prijemi molovih akordov.

a e b fis cis gis dis

Diagram 1: a (x02320) | Diagram 2: e (x02210) | Diagram 3: b (x24420) | Diagram 4: fis (x24420) | Diagram 5: cis (x01230) | Diagram 6: gis (x01200) | Diagram 7: dis (x01230)

d g c f hes es(dis) as(gis)

Diagram 1: d (x02320) | Diagram 2: g (x02330) | Diagram 3: c (x32010) | Diagram 4: f (x32010) | Diagram 5: hes (x32010) | Diagram 6: es(dis) (x32010) | Diagram 7: as(gis) (x01230)

Septakordi c_1 , g_1 , i.t.d. so za istoimenski dur in mol isti.

Če je treba igrati nenavadne akorde drugačne od navedenih, jih docela izpišemo in opozorimo na nje s klicajem, n.pr.:

Kazalo.

	<i>str.</i>
I. <u>Teoretski del</u> (§ 1.)	1.
A., <u>Trajnost tona</u> (§ 1.)	1.
1., <u>Note</u> (§ 2.-5.)	1.
2., <u>Nebaji</u> (§ 6.-8.)	3.
B., <u>Lega tona</u> (§ 9.)	4.
1., <u>Črtouje</u> (§ 10.-11.)	4.
2., <u>Ključ</u> i (§ 12.-14.)	5.
a., <u>violinski</u> (§ 13.)	5.
b., <u>basovski</u> (§ 14.)	5.
3., <u>Lestvica</u> (§ 15.-17.)	6.
4., <u>Prestavni znaki</u> (§ 18.-22.)	7.
5., <u>Lestvice</u> (§ 23.):	9.
a., <u>durove</u> (§ 23.-24.)	9.
b., <u>molove</u> (§ 25.)	11.
C., <u>Takt</u> (§ 26.)	12.
1., <u>Enostavni takti</u> (§ 27.):	12.
a., <u>dvodelni</u> (§ 28.)	12.
b., <u>tridelni</u> (§ 29.)	13.
2., <u>Zloženi takti</u> (§ 30.):	13.
a., <u>štiridelni</u> (§ 31.)	14.
b., <u>petdelni</u> (§ 32.)	14.
c., <u>šestdelni</u> (§ 33.)	15.
č., <u>predtakt</u> (§ 34.)	15.

Č, Znaki (§ 35.)	16.
D, Brzina (§ 36.)	17.
E, Moč glasu (§ 37.)	18.
II. Praktični del.	
A, Razdelitev tamburic (§ 38.)	19.
B, Podrobni opis tamburic (§ 39.)	19.
1, Bisernica (§ 39.)	19.
2, Kontrašica (§ 40.)	24.
3, 1. brač (§ 41.)	25.
4, 2. brač (§ 42.)	27.
5, 3. brač (§ 43.)	29.
6, 1. bugarija (§ 44.)	30.
7, 2. bugarija (§ 45.)	33.
8, Čelobrač (§ 46.)	34.
9, Berde (§ 47.)	37.
C, Sestava tamburaških zborov (§ 48.)	40.
Č, Ubiranje tamburic (§ 49.)	42.
1, Štrune (§ 50.)	42.
2, Kobilica (§ 51.)	43.
3, Ubiralka (§ 52.)	44.
4, Ubiranje posameznih tamburic (§ 53.)	44.
a, Bisernica, kontrašica, 1. brač (§ 54.)	45.
b, 2., 3. in čelobrač (§ 55.)	45.
c, 1. bugarija (§ 56.)	45.
č, 2. bugarija (§ 57.)	46.

d., Berde (§ 58.)	.46.
5, Ubiranje tamburaškega zbora (§ 59.)	.47.
D, Drsanje (§ 60.)	.48.
1, Drsalica (§ 61.–63.)	.48.
2, Drsanje (§ 64.–67.)	.50.
3, Moč zvoka (§ 68.)	.52.
E, Praktični nasveti.	
1, Ustanovitev tamburaških zborov (§ 69.)	53.
2, Vaje in nastopi (§ 70.)	.54.

III. Vaje.

A, Za posamezne instrumente:

a, Za bisernico, kontrašico in 1. brač..	.56.
b, Za 2. in 3. brač..	.59.
c, Za 1. bugarijo..	.61.
č, Za 2. bugarijo..	.62.
d, Za čelobrač in berde..	.64.

B, Za zbor.. . . . .

Dodatek za 1. in 2. bugarijo:

Prijemi durovih akordov za 1. bugarijo	.72.
" molovih " " "	.73.
" durovih " " 2. bugarijo	.74.
" molovih " " "	.75.

M

Bajuk, M., f1

Teoretično

795201965

COBISS

JUGOSLOVANSKA KNJIŽNICA

- Adamič E.:** NOČNE PESMI. Samospevi za nizki glas s klavirjem. Din 24.—.
- Adamič K.:** SLOVENSKI AKORDI. I. zvezek. 32 moških in mešanih zborov.
- SLOVENSKI AKORDI. II. zvezek. 22 moških in mešanih zborov.
Vsak zvezek Din 30.—.
- Bajuk M.:** ZBIRKA SLOVENSKIH NARODNIH PESMI za tamburaški zbor in petje. Din 24.—.
- BOM ŠEL NA PLANINCE. Potpuri slovenskih narodnih pesmi za tamburaški zbor. Din 20.—.
- NA GORENJSKEM JE FLETNO. Potpuri slovenskih narodnih pesmi za tamburaški zbor. Din 20.—.
- SLOVENSKE NARODNE PESMI. IV. zvez. 24 moških, mešanih in ženskih zborov. — Din 16.—.
- SLOVENSKE NARODNE PESMI. V. zvezek. 29 moških, mešanih in ženskih zborov. — Din 18.—.
- Dev O.:** SLOVENSKE KOROŠKE NARODNE PESMI za mešani, moški in ženski zbor. Din 22.—.
- Marolt Fr.:** NAGROBNICE za moški zbor. Vežan izvod Din 20.—, broš. Din 16.—.